

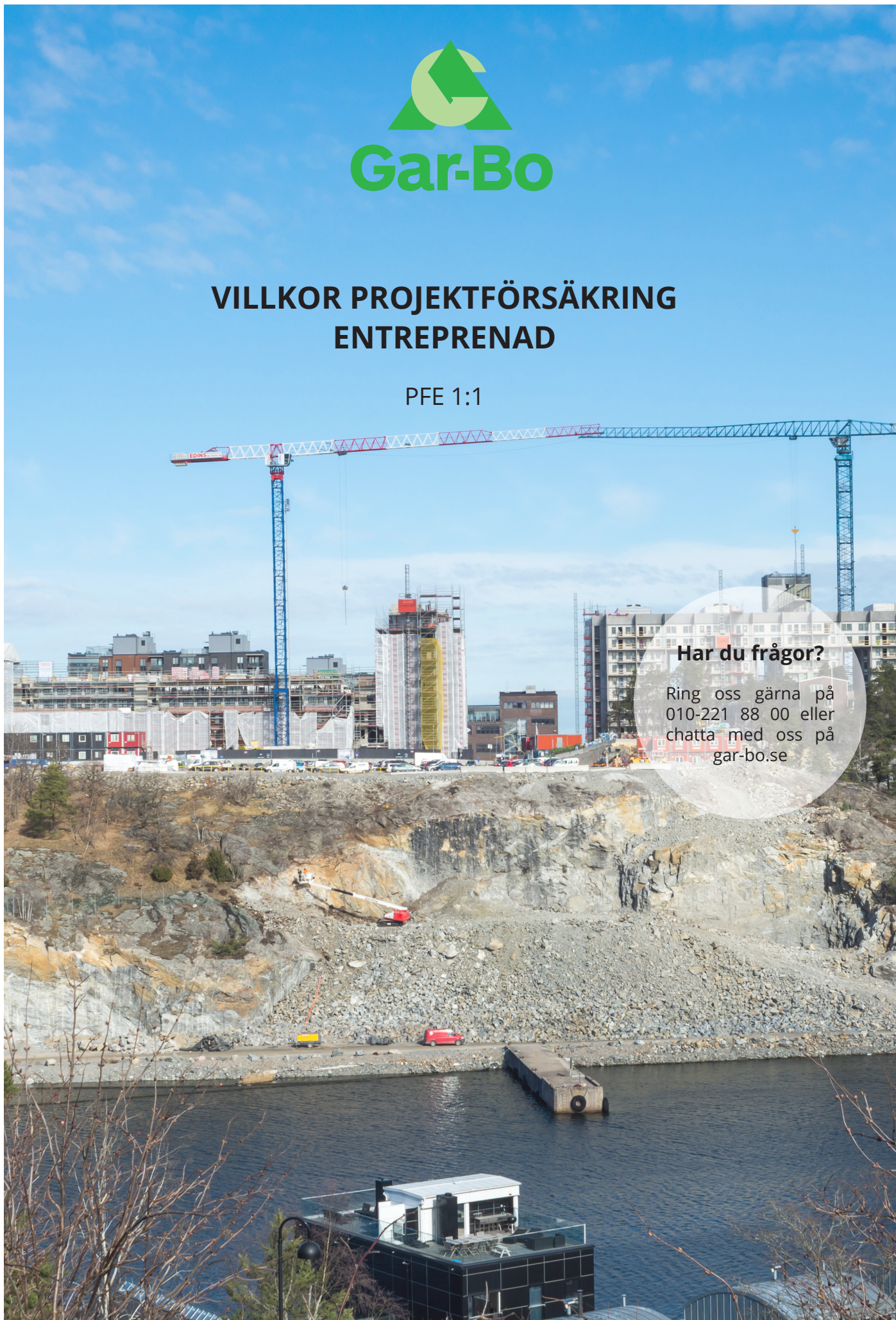

VILLKOR PROJEKTFÖRSÄKRING ENTREPRENAD

PFE 1:1

Har du frågor?

Ring oss gärna på
010-221 88 00 eller
chatta med oss på
gar-bo.se

INNEHÅLL

1. EGENDOMSFÖRSÄKRING	3
1.1 Vem försäkringen gäller för	3
1.2 När försäkringen gäller.....	3
1.3 Var försäkringen gäller	4
1.4 Försäkrat intresse	4
1.5 Försäkrad egendom och försäkringsbelopp	4
1.6 Självrisk.....	5
1.7 Värdestegringskydd	5
1.8 Försäkrade skadehändelser	6
1.9 Undantag.....	6
1.10 Åtkomstkostnad, Forceringsåtgärder och Extrakostnader	7
1.11 Befintlig egendom.....	7
1.12 Räddnings- och Röjningskostnad.....	8
1.13 Skadevärderingsregler	8
1.14 Ersättningsregler	9
2. ANSVARFÖRSÄKRING	10
2.1 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet.	10
2.2 När försäkringen gäller.....	10
2.3 Var försäkringen gäller	10
2.4 Försäkringsbelopp och begränsningar.....	10
2.5 Självrisk.....	11
2.6 Försäkringens omfattning.....	11
2.7 Gar-Bos åtagande	12
2.8 Undantag.....	13
3. FEL I ARBETE ELLER ENTREPRENAD "LEG 3"15	
3.1 Fel i arbete eller entreprenad	15
3.2 Särskild självrisk	16
4. DSU - AVBROTTSFÖRSÄKRING FÖR PROJEKT	16
4.1 Avbrottsförsäkring	16
4.2 Vem försäkringen gäller för	16
4.3 När försäkringen gäller.....	16
4.4 Försäkrat intresse	16
4.5 Försäkrade skadehändelser	16
4.6 Försäkringsbelopp/högsta ersättning	16
4.7 Högsta ersättning vid vissa skadehändelser	16

4.8 Förändringar i tidplan	17
4.9 Självrisk och karens	17
4.10 Säkerhetsföreskrifter	17
4.11 Skadevärderingsregler	17
4.12 Förlustens storlek	17
4.13 Ersättningsregler	18
4.14 Skaderegleringsbestämmelser	18

5. SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

5.1 Allmänna säkerhetsföreskrifter	18
5.2 Särskilda säkerhetsföreskrifter	18
5.3 Vilka ska följa säkerhetsföreskrifterna.....	19
5.4 Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts .	19
5.5 Säkerhetsföreskrifter avseende brand	19
5.6 Säkerhetsföreskrifter avseende stöld och inbrott.....	21
5.7 Krav avseende dataprogram och datainformation	23
5.8 Säkerhetsföreskrift vid utförande av VVS-installation, arbete i våtutrymme och arbete med tätskikt i våtrum	23
5.9 Säkerhetsföreskrift vid miljöskada	23
5.10 Säkerhetsföreskrift vid sprängning och markarbeten.....	23
5.11 Säkerhetsföreskrift vid markarbeten med öppna diken och rörschakt:.....	24

6. ALLMÄNNA UNDANTAG.....

6.1 Leverantörsgaranti	24
6.2 Dammgennombrott.....	24
6.3 Dataundantag	25
6.4 Krig	25
6.5 Atomkärnprocess	25

7. SKADEREGLERINGS-BESTÄMMELSER

7.1 Anmälan om skada.....	25
7.2 Skyldighet vid skadereglering.....	25
7.3 Stämning och rättegångskostnader	26
7.4 Uppgörelse i godo	26
7.5 Ansvarsbegränsning i avtal.....	26
7.6 Dröjsmålsränta	26
7.7 Mervärdesskatt	26

8. ALLMÄNNA AVTALSBESTÄMMELSER

8.1 Försäkringstiden	26
8.2 Rätt att säga upp försäkringen under försäkringstiden	27

8.3 Premiebetalning	27
8.4 Upplysningsplikt och riskökning.....	28
8.5 Framkallande av försäkringsfall	28
8.6 Räddningsåtgärder	28
8.7 Regress	29
8.8 Återkrav	29
8.9 Dubbelförsäkring	29
8.10 Force majeure	29
8.11 Preskription och Preklusion.....	29
8.12 Sanktioner	30
8.13 Överlåtelse av egendom eller rörelse	30
8.14 Personuppgiftsbehandling	30
8.15 Tvist.....	31
8.16 Tillämplig lag.....	31
 9. DEFINITIONER.....	 31

1. EGENDOMSFÖRSÄKRING

1.1 Vem försäkringen gäller för

1.1.1 Försäkringstagaren

Försäkringen gäller i fråga om *arbeten* och *hjälpmedel* för försäkringstagaren under förutsättning att försäkringstagaren äger eller är ersättningsskyldig för egendomen eller skriftligen åtagit sig att försäkra denna. I det fall försäkringen gäller i fråga om andra *objekttyper* än *arbeten* och *hjälpmedel* framgår det av försäkringsbrevet.

1.1.2 Annan än försäkringstagaren

Försäkringen gäller i fråga om *arbeten* även för

- försäkringstagarens beställare, om denne är *byggherre*
- försäkringstagarens beställare vid *montagearbeten*, om denne är ägare eller brukare till fastigheten eller maskinanläggningen
- försäkringstagarens underentreprenör i den omfattning försäkringstagaren enligt skriftligt avtal åtagit sig att försäkra underentreprenaden.

Försäkringen gäller i fråga om *hjälpmedel* även för

- försäkringstagarens beställare om denne är *byggherre* vid *byggnadsverksamhet* eller *slutlig beställare* vid *montageverksamhet*
- försäkrad underentreprenör om hjälpmedlet erfordras för att fullfölja det avtalade åtagandet
- ägare till *hjälpmedel* som försäkringstagaren leasar, hyr, lånar eller köpt enligt avbetalningskontrakt.

Försäkringen gäller, avseende arbetstagares egendom, även för ägare till egendom om denne är anställd av försäkringstagaren och egendomen är medförd till *arbetsområdet*.

Utan särskilt tilläggsavtal gäller försäkringen inte för *sidientreprenör*, *sidoleverantör* eller *konsortiepartner*.

1.2 När försäkringen gäller

1.2.1 Under försäkringstiden

Försäkringen gäller för skada som inträffat under försäkringstiden om försäkringen varit i kraft, med de begränsningar som anges i 1.2.2 – 1.2.5.

1.2.2 Entreprenad- eller utförandetid

För *arbeten* som utförs på entreprenad gäller försäkringen till dess *arbeten* helt eller delvis avlämnats eller övertagits av beställaren.

Vid skada som orsakats av att *arbeten* helt eller delvis tagits i bruk före avlämnande gäller att försäkringen inte omfattar skada i den mån skadan kan ersättas genom annan gällande försäkring.

1.2.3 Provbekastning och provdrift

För *arbeten* som utgör *montageverksamhet* gäller försäkringen under sammanlagt högst 4 veckor (672 timmar) vid provbelastning, provdrift, provkörning, *prestanda-prov* eller motsvarande prov eller kommersiell drift. I det fall försäkringen gäller för *arbeten* som utgör *montageverksamhet* under annan tid framgår det av försäkringsbrevet.

1.2.4 Efter avlämnande eller övertagande

1.2.4.1 Om allmänna bestämmelser utgivna av branschorganisation är avtalade

Efter avlämnande eller övertagande gäller försäkringen för skada som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt allmänna bestämmelser utgivna av branschorganisation exempelvis *AB04* eller *ABT06*.

Om inget annat framgår av försäkringsbrevet gäller försäkringen i högst

- fem år från avlämnande eller övertagande för skada som beror på *fel* i arbetsprestation och som upptäcks efter avlämnande eller övertagande.
- två år från avlämnande eller övertagande för skada som beror på *fel* i material och som upptäcks efter avlämnande eller övertagande.

Om entreprenören har erhållit eller erhåller en längre garantitid för material eller *varor*, gäller försäkringen under denna tid, dock längst fem år från avlämnande eller övertagande.

1.2.4.2 Om allmänna bestämmelser utgivna av branschorganisation inte är avtalade

När allmänna bestämmelser utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde inte är avtalade, och inget annat framgår av försäkringsbrevet, gäller försäkringen efter det att *arbeten* har avlämnats

- under avtalad garantitid för skada som upptäcks under garantitiden, dock högst under 2 år från garantitidens början
- under avtalad garantitid samt under 1 år därefter, dock högst under 3 år från garantitidens början, för skada som uppkommer vid avhjälpande av *fel* som upptäckts under garantitiden.

När allmänna bestämmelser utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde inte är avtalade och garantitid inte är avtalad, gäller försäkringen efter det att *arbeten* har avlämnats, för skada som upptäcks inom 2 år från det att *arbeten* har avlämnats.

Försäkringen gäller endast under förutsättning att den försäkrade är skyldig att ersätta skadan enligt avtal eller enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler. Försäkringen gäller dock inte för större åtagande eller ansvar än vad som hade varit fallet om allmänna bestämmelser utgivna av branschorganisation inom aktuellt verksamhetsområde hade varit avtalade.

1.2.4.3 *Arbeten* som utgör montageverksamhet

Om inte annat anges i försäkringsbrevet gäller försäkringen inte efter avlämnande eller övertagande för skada på *arbeten* som utgör *montageverksamhet* och som beror på *fel* i sådana *arbeten*.

1.2.5 *Arbeten* i egen regi

För *arbeten* som utförs för försäkringstagarens egen räkning (för eget bruk eller för försäljning) gäller försäkringen till dess *arbeten* tagits i bruk, dock längst tre månader från den tidpunkt då de hade kunnat tas i bruk.

1.3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom Norden.

För *arbeten* och *hjälpmedel* gäller försäkringen

- på *arbetsområde*
- på tillfällig upplagsplats eller i tillfällig lokal som används för förvaring, användning eller åtgärd
- i transportmedel på land samt vid lastning och lossning i och ur transportmedel på land i samband med transport.

För *ritningar*, *arkivalier*, *datainformation* och *programlicenser* samt *arbetstagares egendom* gäller försäkringen

- på *arbetsområde*
- i transportmedel under transport till och från *arbetsområde*.

1.4 Försäkrat intresse

Försäkringen avser det *projekt* som angetts i försäkringsbrevet och endast sådan skada som består i att den försäkrade egendomens värde minskas eller går förlorat.

Försäkringen avser således inte sådan skada som består i produktionsbortfall, avbrottsförlust, utebliven vinst, forcerings- och förseningskostnader eller annan ekonomisk följdskada, om inte annat framgår av försäkringsbrevet.

Villkor PFE 1:1

Projektförsäkring Entreprenad

1.5 Försäkrad egendom och försäkringsbelopp

1.5.1 Försäkrad egendom

Försäkringen omfattar egendom som angetts med objekttyp eller på annat sätt i försäkringsbrevet.

Försäkringen gäller inte för egendom, som försäkringstagaren yrkesmässigt hyr eller leasar ut.

1.5.2 Omfattningsbegränsning

Försäkringen omfattar inte följande typer av *arbeten* och *hjälpmedel*, om inte detta anges i försäkringsbrevet

- *arbeten* som utförs i *konsortium*
- *arbeten* med *kontraktssumma* över 35 *prisbasbelopp* avseende
 - petrokemisk industri, kärnkraftverk
 - bro, viadukt, berggrum, tunnel
 - dammbyggnad, vattenkraftstation, hamnanläggning
 - anläggning under, i eller ovanför vattendrag, sjö eller hav
- *hjälpmedel* av typ
 - luftfartyg, svävare, hydrokoptrar, pontonkranar och mudderverk
 - skepp, båtar, kassuner, pontoner
 - trafikförsäkringspliktiga fordon och släpfordon till dessa
 - motorfordon, traktorer, terrängfordon och truckar - motorredskap vikt över 2000 kg och släpfordon till dessa.
 - motorredskap vikt under 2000 kg, med möjlighet till persontransport eller godsörflyttning.
 - gräv-, schakt-, väg- och pålningsmaskiner, dumprar, asfaltverk och asfaltkokare
 - mobilkranar och tornsvängkranar

Försäkringen gäller heller inte under bogsering av byggnadsverk till sjöss.

1.5.3 Försäkringsbelopp och högsta ersättning

Försäkringen gäller med de försäkringsbelopp som angetts i försäkringsbrevet.

1.5.4 Helvärde

Försäkringen för *arbeten* och *hjälpmedel* är *helvärdesförsäkring*, om inte annat angetts i försäkringsbrevet.

1.5.5 Förstarisk

Försäkringen för *ritningar*, *arkivalier*, *programlicenser* och *datamedia*, *befintlig egendom* samt *arbetstagares egendom* är förstarisKFörsäkring.

1.5.6 Fribelopp

Försäkringen omfattar - även om särskilda försäkringsbelopp inte anges i försäkringsbrevet - följande egendom intill högst nedan angivna belopp

- *ritningar*, *arkivalier*, *programlicenser* och *datamedia* intill 2 *prisbasbelopp*
- *arbetstagares egendom* per arbetstagare intill 0,2 *prisbasbelopp* eller belopp enligt kollektivavtal.

1.5.7 Egendom under landtransport

Ersättning för skada på eller stöld av egendom i transportmedel samt vid lastning och lossning i och ur transportmedel är begränsad till högst 1 000 000 kronor, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

1.5.8 Låsändringar

Ersättning lämnas med högst 3 *prisbasbelopp* för låsändringar. Låsändringarna ska vara skäligen påkallade till följd av att nyckel eller kod till försäkringstagarens utförda *arbeten* eller disponerade lokaler stulits i samband med inbrott i lokal eller inhägnat område. Lokalen eller det inhägnade området ska uppfylla gällande krav på inbrottsskydd. Försäkringen gäller också om nyckel eller kod stulits i samband med inbrott i bostad tillhörande försäkringstagarens arbetstagare eller genom rån.

Med inbrott avses att någon olovligt med våld brutit sig in i lokal eller bostad.

Låsändring till följd av stöld av nyckel eller kod som förvarats i fordon, andra transportmedel, container eller annat som inte är lokal omfattas inte av försäkringen.

1.5.9 Skadegörelse

Vid skada genom skadegörelse utan samband med inbrott är Gar-Bos sammanlagda ersättningsskyldighet för skador inom en och samma fastighet för

- egendomsskador och därav föranledda skador som omfattas av Avbrotts-, Hyresförlust- och Extrakostnadsförsäkring samt
- röjningskostnad enligt 1.12.2 nedan

vid varje skadetillfälle begränsad till högst 300 *prisbasbelopp* gemensamt för samtliga berörda försäkringar

och försäkringstagare i Gar-Bo. Ersättningar fördelas mellan försäkringstagarna i förhållande till försäkringstagarnas respektive skadebelopp.

1.5.10 Ras, jordskalv, vulkanutbrott, dammgenombrott

Gar-Bos sammanlagda ersättningsskyldighet för skador genom ras, jordskalv, vulkanutbrott eller dammgenombrott inom en och samma fastighet är för

- egendomsskador och därav föranledda skador som omfattas av Avbrotts-, Hyresförlust- och Extrakostnadsförsäkring samt
- röjningskostnad enligt 1.12.2 nedan

vid varje skadetillfälle begränsad till högst 150 *prisbasbelopp* gemensamt för samtliga berörda försäkringar och försäkringstagare i Gar-Bo. Ersättningar fördelas mellan försäkringstagarna i förhållande till försäkringstagarnas respektive skadebelopp.

1.5.11 Åtkomstkostnader

Högsta ersättning för åtkomstkostnader enligt 1.10.1 är 10 000 000 kronor per skada och försäkringsperiod om inte annat anges i försäkringsbrevet.

1.6 Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från det sammanlagda skadebeloppet, beräknat enligt 1.13 (Skadevärderingsregler) och 1.12 (Räddnings- och röjningskostnad), ett belopp som utgör den försäkrades självrisk. Självrisken framgår av försäkringsbrevet.

Självrisksbelopp som uttrycks i *prisbasbelopp* avrundas nedåt till närmaste 100-tal kronor.

1.7 Värdestegringsskydd

1.7.1 Investering och prisändring

Det i försäkringsbrevet angivna försäkringsbeloppet för *arbeten* respektive *hjälpmedel* anses vid varje tidpunkt vara höjt med det belopp, varmed egendomens värde ökat dels genom investering eller ändrings- och tilläggsarbeten, dels genom prisändring från försäkringsperiodens början. Detta värdestegringsskydd begränsas för *arbeten* respektive *hjälpmedel* enligt nedan.

1.7.2 Arbeten

För *arbeten* begränsas värdestegringsskyddet till sammanlagt 30 % av försäkringsbeloppet, och gäller enbart för ändrings- och tilläggsarbeten samt för prisändringar.

1.7.3 Hjälpmedel

För *hjälpmedel* begränsas värdestegringsskyddet till sammanlagt 30 % av försäkringsbeloppet, och gäller enbart för investering och prisändring.

1.7.4 Högsta ersättning

Högsta ersättning enligt värdestegringsskyddet sammanlagt för *arbeten* och *hjälpmedel* är begränsat till 30 000 000 kronor under försäkringsperioden. Om andra beloppsgränser överenskommits framgår detta av försäkringsbrevet

1.8 Försäkrade skadehändelser

1.8.1 Allriskförsäkring

Försäkringen gäller för oförutsedd fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom.

1.8.2 Stöld

Ersättning för stöld lämnas endast om stöldtillfället kan preciseras. Se dock punkt 5.6 (Säkerhetsföreskrift avseende stöld och inbrott) beträffande krav på åtgärder för att förhindra stöld och påföljd när föreskrift inte följts.

1.9 Undantag

1.9.1 Bedrägeri

Försäkringen gäller inte för skada genom bedrägeri, försäkringring eller andra förmögenhetsbrott enligt brottsbalken (1962:700).

1.9.2 Fel

Försäkringen gäller inte för

- kostnad för att åtgärda *fel* i material eller i utförd arbetsprestation och inte heller för skada på *arbeten* som orsakats av sådant *fel*
- kostnad för att åtgärda *arbeten* som är felaktiga på grund av ofullständiga eller felaktiga beräkningar, ritningar, beskrivningar, råd eller anvisningar och inte heller för skada på *arbeten* som orsakats av sådan felaktighet.

Undantaget avser dock endast sådana kostnader som skulle ha uppkommit om felaktigheten hade åtgärdats omedelbart före skadans uppkomst.

1.9.3 Skada på hjälpmedel, begagnad egendom eller förbrukningsmaterial

Försäkringen gäller inte för skada på

- *hjälpmedel* där orsaken inte är en direkt följd av en påvisbar yttre orsak.
- begagnad egendom ingående i sådana *arbeten* som utgör *montageverksamhet*. Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan påvisa att skadan inte till någon del orsakats av felaktighet i den begagnade egendomen.
- förbrukningsmaterial ingående i

hjälpmedel, till exempel drivmedel, däck och slangar, filter, linor, packningar, remmar, kedjor, larvband samt transportband.

Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan påvisa att skadan uppkommit genom plötslig och oförutsedd yttre orsak och skadan skulle ha uppkommit även om egendomen inte varit i drift.

Skadan värderas till högst egendomens tekniska värde.

1.9.4 Skada som består i

Försäkringen gäller inte för skada som består i

- förlust av *datainformation* till följd av fel eller brist hos *datamedia*, felhantering, felprogrammering eller liknande
- förslitning, förbrukning, *korrosion*, *kavitation*, beläggning eller avsättning

Försäkringen gäller inte heller för skada på *hjälpmedel* som består i

- sönderfrysning av förbränningsmotor eller till densamma hörande kylsystem
- att *borrutrustning* fastnar eller går förlorad under marknivå.

1.9.5 Skada av annan art

Försäkringen gäller inte för skada som är av sådan art, att den inte påverkar egendomens användbarhet eller kan avhjälpas genom normal service eller justering.

1.9.6 Ingrepps- och utbyteskostnader

Om egendom skadas och skadan inte ersätts av denna försäkring, ersätts inte heller kostnader för åtgärder föranledda av att egendomen måste undersökas, repareras eller bytas ut och att ingreppet därför måste ske i oskadad egendom.

Om det krävs ett ingrepp i oskadad egendom i syfte att undersöka, reparera eller byta ut egendom som omfattas av denna försäkring, ersätts hälften av kostnaderna för ingreppet, exempelvis kostnader för demontering, flyttning eller annan åtkomståtgärd.

1.9.7 Terrorhandling

Egendomsskador och därav föranledda följdskador som omfattas av försäkringen och som orsakats av *terrorhandling* ersätts upp till i försäkringsavtalet angivna försäkringsbeloppsbegränsningarna. I inget fall utgår dock ersättning på grund av sådan skadehändelse med högre belopp än 300 000 000 kronor. Skulle flera försäkringar och försäkringstagare i Gar-Bo drabbas vid samma skadetillfälle, är den sammanlagda

ersättningen vid varje skadetillfälle dock begränsad till högst 600 000 000 kronor för samtliga berörda försäkringar och försäkringstagare i Gar-Bo och ersättningen fördelas i förhållande till respektive skadebelopp.

Försäkringen omfattar dock inte egendomsskada och därav föranledda följdskador som orsakas av *terror-handling* och vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt har samband med spridning eller användning av biologiska, kemiska, nukleära eller radiologiska ämnen.

1.10 Åtkomstkostnad, Forceringsåtgärder och Extrakostnader

1.10.1 Åtkomstkostnad

Med komplettering av bestämmelsen i 1.9.2 (*Fel*) gäller följande.

Vid ersättningsbar skada på *arbeten* på *arbetsområde* då skadan beror på *fel* i material, felaktigt utförd arbetsprestation eller felaktiga beräkningar, ritningar, beskrivningar, råd eller anvisningar gäller försäkringen även för:

- kostnad för lokalisering och friläggning av *fel*
- återställandekostnad

om detta erfordras för att avhjälpa skadan.

Försäkringen gäller dock inte för

- kostnader att avhjälpa själva felet
- lokaliserings, frilägnings- och återställandekostnader avseende putsad, oventilerad träregelväggkonstruktion.

1.10.2 Merkostnad forceringsåtgärder

Med komplettering av skadevärderingsreglerna i punkt 1.13 och övriga villkor ersätts i samband med ersättningsbar skada enligt allriskförsäkringen på försäkrade *arbeten* och *hjälpmedel*, även nödvändiga *merkostnader* som beror på att forceringsåtgärder vidtas för att återställa skadan.

Detta gäller under förutsättning att försäkringstagarna inte kan åberopa rätt till tidsförlängning enligt branschavtal eller motsvarande individuellt avtal.

Högsta ersättning

Högsta ersättning för *merkostnad för forceringsåtgärder* är 20% av skadekostnaden dock maximalt 5 000 000 kronor per skada och försäkringsperiod om inget annat anges i försäkringsbrevet.

1.10.3 Extrakostnader

Försäkringen gäller för skäliga extrakostnader inom *projektet* som är en följd av under *entreprenadtid* inträffad:

- Ersättningsbar egendomsskada.
- Oförutsett avbrott i tillförsel av el, gas, vatten, värme eller kyla från inkommande ledning till *arbetsområdet*.

Med extrakostnader avses sådana rimliga kostnader som uppkommer för försäkringstagaren för att upprätthålla *arbetet* inom *arbetsområdet* som om skada inte inträffat.

Ersättningen omfattar inte:

- Egendomsskada
- Kostnad som beror på att skadad egendom inte omedelbart återanskaffas, såvida inte dröjsmålet beror på hinder utanför försäkringstagarens kontroll.
- Förlust av inkomst eller goodwill
- Vite, böter eller annan kostnad till följd av försenad eller utebliven leverans
- Kostnad till följd av avbrott i data- eller telekommunikation
- extrakostnader på grund av felprogrammering eller annan förlust eller fel i *datamedia*.

Högsta ersättning för extrakostnader är 1 000 000 kronor per skada och försäkringsperiod. Försäkringsbeloppet är *första risk*.

1.11 Befintlig egendom

Försäkringen omfattar, om detta särskilt framgår av försäkringsbrevet, även oförutsedd fysisk skada på befintlig egendom.

Med *befintlig egendom* avses här:

- *Byggnad* eller anläggning som tillhör *byggherren*
- Lös egendom som tillhör *byggherren* inom sådan *byggnad* eller anläggning
- Lös egendom som tillhör *nyttjanderättshavare* inom sådan *byggnad* eller anläggning.

Med *befintlig egendom* avses inte:

- egendom som är att hänföra till *objektpärna arbeten* eller *hjälpmedel*
- *pengar*, *värdehandlingar* och *värdebevis*
- egendom som ingår i försäkringstagarens eller annan entreprenörs *arbeten*, oavsett om avlämnande av arbetena skett.

Försäkringen omfattar inte:

- skada som kan ersättas av annat moment i denna försäkring till exempel ansvar
- skada genom förmögenhetsbrott, stöld eller svinn
- skada som inte har ett direkt samband med entreprenadens utförande
- låsändring
- merkostnad till följd av myndighetsbeslut eller byggnads särart
- skada på eller förlust av stöldbegärlig egendom.

1.12 Räddnings- och Röjningskostnad

1.12.1 Räddningskostnad

I samband med skada som omfattas av försäkringen lämnas ersättning för kostnad för sådan åtgärd som det åligger försäkrad att vidta enligt punkt 8.6 (Räddningsåtgärder), för avväjande eller begränsning av ersättningsbar skada om åtgärden med hänsyn till omständigheterna varit skälig.

Ersättning lämnas även för egendomsskada genom att försäkrad egendom skadas, förekommer eller stjäls i samband med skälig räddningsåtgärd.

Räddningskostnad som understiger självrisken ersätts inte.

Försäkringen ersätter inte kostnad

- för släckmedel
- i den mån rätt till ersättning föreligger enligt lag eller särskild författning eller på grund av annan försäkring, garanti eller annat avtal.

Vid *förstariskförsäkring* begränsas den sammanlagda ersättningen för räddningskostnad och skada till

försäkringsbeloppet. Vid *helvärdesförsäkring* betalas räddningskostnad även om försäkringsbeloppet därigenom skulle överskridas.

1.12.2 Röjningskostnad

I samband med skada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för röjningskostnad (rivning, röjning, sanering, borttransport, destruktion samt deponering). Ersättning lämnas endast för kostnad avseende röjning av försäkrad egendom och endast för kostnad som uppkommer inom ett år från skadetillfället.

Röjningskostnad som understiger självrisken ersätts inte.

Gar-Bos åtagande att betala röjningskostnader är, om inte annat avtalats, vid varje skada begränsat enligt nedan:

Den sammanlagda ersättningen för röjningskostnader och egendomsskada som drabbar försäkrad inom en fastighet, med undantag för skada på luft, mark, vattentäkt, sjö eller vattenområde eller på grundvatten, är begränsad till det sammanlagda försäkringsbeloppet utökat med 10%. Denna utökning är dock begränsad till 50 *prisbasbelopp*. Detta gäller oavsett om egendomen är försäkrad genom flera försäkringar i Gar-Bo.

Ersättning för röjningskostnader vid förorening av eller annan inverkan på luft, mark, vattentäkt, sjö eller vattenområde eller på grundvatten är begränsad till 10 *prisbasbelopp*.

Den sammanlagda ersättningen för skada och röjningskostnad, vad avser *hjälpmedel*, är begränsad till det sammanlagda värdet av skadade *hjälpmedel* utökat med 10%.

Vid skada enligt skadehändelse där högsta ersättning anges är dock den sammanlagda ersättningen för röjningskostnader och egendomsskada begränsad till under respektive villkorspunkt eller i försäkringsbrevet angiven högsta ersättning.

Vid *förstariskförsäkring* begränsas den sammanlagda ersättningen för röjningskostnad och skada till försäkringsbeloppet.

1.13 Skadevärderingsregler

1.13.1 Värderingsgrund

Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.

1.13.2 Ritningar, arkivalier och datainformation

Skadan värderas till de normala kostnader som inom 2 år nedläggs för att återställa den information som förlorats.

1.13.3 Arbetstagares egendom

Försäkringen ersätter skada på *arbetstagares egendom* som inte omfattas av annan försäkring.

Skadan värderas enligt skadeståndsrättsliga regler.

1.13.4 Arbeten och hjälpmedel som återställs

1.13.4.1 Värdering av *arbeten* och hjälpmedel som återställs

Om *återställande* sker för försäkringstagarens räkning, värderas skadan med nedanstående begränsningar till kostnaden för att utan dröjsmål återställa egendomen

på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material. *Återställande* måste ske senast inom 2 år.

Vid skadevärdering beaktas ändrade kostnader på grund av prisändring under *återställandetiden*.

Merkostnad till följd av reparation på övertid eller genom transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel ersätts inte.

Den värdeminskning egendomen efter reparation möjligen kan anses ha undergått genom skadan ersätts inte.

Utökas i samband med *återställandet* skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, ska vid skadevärderingen skälig hänsyn tas till detta.

1.13.4.2 Begränsningar

Vid skada på

- egendom vars tekniska värde är lägre än halva *nyanskaffningsvärdet* värderas skadan till kostnaden för *återställandet*, dock högst till egendomens tekniska värde
- trafikförsäkringspliktiga fordon (motorfordon, traktor, motorredskap och terrängmotorfordon) och släpfordon till dessa samt skogsmaskin (till exempel processor eller fällare) värderas skadan alltid till högst egendomens tekniska värde
- för byggnads- och *montageverksamhet* avsedd maskin, panna, skjul och bod värderas skadan alltid till högst egendomens tekniska värde
- duk i plasthall eller tält värderas skadan alltid till högst egendomens tekniska värde

1.13.4.3 Speciella regler för lindningar (elektrisk utrustning)

Skada på lindningar - och på grund härav uppkomna skador på plåtar - till elektrisk utrustning värderas till kostnaden för *återställande*, dock högst till lindningarnas och plåtarnas tekniska värde.

Vid beräkningen av det tekniska värdet ska för

- elektriska motorer och generatorer med märkeffekt större än 100 kW
- transformatorer avsedda för in- eller utspänning högre än 12 kV

avdrag för värdeminskning göras på lindningarnas och plåtarnas *nyanskaffningsvärde* (d v s kostnaderna för ut- och inmontering, transport, material och arbete) med

5 % per år för motorer; 4 % per år för generatorer; 3 % per år för transformatorer räknat från den tidpunkt som för

- motorer börjar 10 år
- generatorer och transformatorer börjar 15 år

efter det att utrustningen togs i bruk som ny eller senast omlindades.

Avskrivningen är maximerad till 80 %.

Om driftförhållandena är sådana att värdeminskningen på lindningarna sker i en väsentligt snabbare takt än vad som ovan angivits ska detta beaktas genom att procentsatsen ökas och tidpunkten för dess tillämpning tidigareläggs.

1.13.5 Arbeten och hjälpmedel som inte återställs

Återställs inte den skadade egendomen inom 2 år värderas skadan till skillnaden i egendomens *ekonomiska värde* omedelbart före och efter skadan.

1.14 Ersättningsregler

1.14.1 Generella ersättningsregler

Skada värderas enligt 1.13 (Skadevärderingsregler) och ersätts enligt följande regler

- skada värderad enligt 1.13 (Skadevärderingsregler)
- räddningskostnad enligt 1.12.1
- röjningskostnad enligt 1.12.2

med avdrag för självrisk enligt 1.6.

I förekommande fall beaktas

- beloppsbegränsningar, t. ex *förstariskbelopp*, angiven högsta ersättning m.m.
- eventuell *underförsäkring* vid *helveärdesförsäkring*.

I förekommande fall görs

- reducering p.g.a. *fareökning* eller att premiegrundande uppgifter är felaktiga eller har ändrats.

Sist avräknas eventuell påföljd då säkerhetsföreskrift inte följts.

Försäkringen ska inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast ersättning för faktisk skada, även om försäkringsbeloppet är större.

1.14.2 Helvärdesförsäkring

Vid *helvärdesförsäkring* ersätts uppkommen skada i dess helhet intill försäkringsbeloppet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.

Föreligger *underförsäkring*, tillämpas bestämmelserna i 7.5.2 (Underförsäkring och påföljd).

Är försäkringsbeloppet gemensamt för flera föremål men lägre än föremålets sammanlagda värde, tillämpas bestämmelserna i 7.5.2 (Underförsäkring och påföljd).

1.14.3 Panträtt i fast egendom

För den som har panträtt i fast egendom gäller bestämmelserna i lag om säkerhetsrätt i försäkringssättning (SFS 2005:105).

1.14.4 Ersättningsregler i övrigt

Vid utbetalning av skadeersättning avräknas mervärdesskatt för den som är redovisningsskyldig för mervärdesskatt.

Gar-Bo har rätt att i stället för att betala kontant ersättning låta återställa skadad egendom eller tillhandahålla annan likvärdig egendom.

Gar-Bo är inte skyldigt att överta skadad egendom men äger rätt att efter värdering överta större eller mindre del därav.

Kommer egendom, för vilken ersättning utgetts, till rätta är denna Gar-Bos egendom, och egendomen ska snarast ställas till Gar-Bos förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar erhållen ersättning.

1.14.5 Tidpunkt för betalning av ersättning samt räntebestämmelser

Ersättning ska betalas senast 30 dagar efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt punkt 7 (Skaderegleringsbestämmelser). Om polisutredning av betydelse för den försäkrades rätt till ersättning inletts, äger Gar-Bo avvakta med betalning av ersättning till dess utredningen slutförts.

Ersättningen som den försäkrade har rätt till först när försäkrad egendom återställs eller återanskaffas, ska betalas senast 30 dagar efter det att den försäkrade visat att så skett.

Om myndighets förbud att återuppföra skadad *byggnad* överklagats och Gar-Bo på grund av detta väntat med att betala ut ersättning, ska ersättningen betalas senast 30 dagar efter det att Gar-Bo fått kännedom om att överklagandet inte lett till ändring.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas, ska ersättning betalas senast 30 dagar efter det att Gar-Bo erhållit utredningen eller värderingen.

Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan, betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen (1975:635). Ränta betalas dock inte om den är mindre än 1 % av *prisbasbeloppet*.

Utöver ovan angiven ränta har försäkringstagaren inte rätt till ersättning för skada eller förlust vid dröjsmål med utbetalning av skadeersättning.

2. ANSVARSFÖRSÄKRING

2.1 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet.

Försäkringen gäller för försäkringstagaren och andra försäkrade som anges i försäkringsbrevet.

Försäkringen gäller även för skada som arbetstagare orsakar i tjänsten inom försäkrad verksamhet.

Skada som de försäkrade orsakar varandra omfattas inte, om inte detta särskilt framgår av försäkringsbrevet.

2.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skadeståndskrav avseende skada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft. Försäkringen gäller även vid *serieskada* under förutsättning att den första skadan i serien inträffat under *försäkringstiden*.

2.3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar inom Norden om inget annat anges i försäkringsbrevet.

2.4 Försäkringsbelopp och begränsningar

2.4.1 Försäkringsbelopp

Högsta ersättning för varje enskild skada orsakad av samma händelse är begränsad till det totala försäkringsbelopp som anges i försäkringsbrevet. Totalt för samtliga skador som inträffar under försäkringsperioden är ersättningen begränsad till det dubbla försäkringsbeloppet.

2.4.2 Serieskada

Vid *serieskada* anses samtliga skador ha inträffat vid den tidpunkt då den första skadan i serien inträffade. Den totala ersättningen för samtliga skador vid *serieskada* är begränsad till det försäkringsbelopp som gällde vid den första skadans inträffande.

2.4.3 Omhändertagen egendom

Vid skada på egendom som försäkrad, eller annan för den försäkrades räkning, åtagit sig att installera, montera, demontera, bearbeta, reparera, kontrollera, besiktiga, tillse, förvara eller sälja begränsas ersättningen, inom det totala försäkringsbeloppet, till de

försäkringsbelopp som framgår av försäkringsbrevet.

Vid låsbyte till följd av att nyckel, nyckelkort, kod eller liknande stulits eller förekommit lämnas ersättning för skälig kostnad. Ersättningen är begränsad till sammanlagt 2 *prisbasbelopp* per skada, oavsett antalet fastigheter som berörs av förlusten, om inte annat framgår av försäkringsbrevet.

Försäkringsskyddet gäller under förutsättning att den försäkrade enligt gällande rätt är skyldig att svara för sådan kostnad. Polisanmälan ska göras och kopia på polisanmälan ska på begäran insändas till Gar-Bo.

Försäkringsersättning lämnas inte om nyckel, nyckelkort, kod eller liknande varit märkta med namn och/eller adress, lämnats kvar i dörr eller stulits ur fordon.

2.4.4 Egendom under lyft eller transport

Vid skada på egendom som försäkrad, eller för den försäkrades räkning annan person, transporterar eller lyfter och som inte är undantagen enligt 2.8.8 (Skada på egendom som hyrs, transporteras med mera), begränsas ersättningen till 5 *prisbasbelopp* per skada, om inte annat framgår av försäkringsbrevet.

2.4.5 Ansvar enligt dataskyddsförordningen

Vid *ren förmögenhetsskada* och kränkning i strid mot Dataskyddsförordningen (The General Data Protection Regulation 2016/679) begränsas ersättningen till 2 000 000 kronor för samtliga skador totalt under försäkringsperioden.

2.4.6 Ansvar enligt miljöbalken

Vid *ren förmögenhetsskada* enligt miljöbalken (1998:808) begränsas ersättningen till 2 000 000 kronor för samtliga skador totalt under försäkringsperioden.

2.4.7 Avfallshantering

Vid skada orsakad av återvinning, sortering, mottagning, omlastning, mellanlagring, deponering, uppläggning, destruktion, förbränning eller annan behandling av avfall är ersättningen begränsad till 5 000 000 kronor för samtliga skador totalt under försäkringsperioden.

2.4.8 Grundvattenförändringar vid markarbete

Vid grundvattenförändringar vid *markarbete* ersätts *ren förmögenhetsskada* med högst 2 000 000 kronor för samtliga skador totalt som inträffar under *försäkringstiden*.

2.5 Självrisk

2.5.1. Avräkning av självrisk

Den försäkrade ska vid varje skada betala en självrisk enligt försäkringsbrev. Självrisken dras i första hand från försäkringsersättningen.

2.5.2 Särskild självrisk

För vissa skadehändelser gäller särskild självrisk enligt nedan.

- 10 % av skadebeloppet, dock lägst 0,5 och högst 2 *prisbasbelopp*, vid sakskada orsakad av sprängning.
- 30 % av skadebeloppet, dock lägst 1 och högst 10 *prisbasbelopp*, vid sakskada som uppkommit i samband med svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.
- 1 *prisbasbelopp* vid skada på hyrd lokal eller byggnad.
- ingen självrisk vid personskada.

Anges högre självrisk i försäkringsbrevet gäller den före de särskilda självriskerna.

Vid *serieskada* tillämpas endast en självrisk, den som gällde för den första skadan i serien.

Självrisabelopp som uttrycks i *prisbasbelopp* avrundas nedåt till närmaste 100-tal kronor.

2.6 Försäkringens omfattning

2.6.1 Generellt

Försäkringen omfattar försäkrads skadeståndsskyldighet för person- och sakskada enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler och enligt *allmänna leveransbestämmelser* utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde, förutsatt att dessa avtalats.

Utöver person- och sakskada enligt första stycket omfattar försäkringen även:

- skadeståndsskyldighet för produktansvar.
- skadeståndsskyldighet som den försäkrade har enligt 32 kap. miljöbalken. Se dock 2.6.2 (Miljöskada samt byggherrens ansvar vid miljöskada)
- skadeståndsskyldighet som följer av byggarbetsplatsmiljösamordningsansvaret för utförandet av byggnads- eller anläggningsarbete enligt 3 kap. 6 § arbetsmiljölagen (1977:1160).
- skadeståndsskyldighet som följer av arbetsmiljöansvaret enligt 3 kap 7c § arbetsmiljölagen som försäkrad enligt skriftligt avtal övertagit från *byggherren*.

Försäkringen omfattar även kostnader för skäligen räddningsåtgärder för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som kan omfattas av försäkringen under förutsättning att det inte skäligen hade kunnat begäras att den försäkrade tidigare skulle ha vidtagit åtgärder för att förhindra skadan.

2.6.2 Miljöskada samt byggherrens ansvar vid miljöskada

Försäkringen omfattar den försäkrades skadeståndsskyldighet för *miljöskada* om skadan beror på:

- fel som tillfälligt begås vid användning, service eller underhåll av *byggnad*, anläggning eller anordning. Med att fel tillfälligt begås avses inte fel i planering, konstruktion eller val av arbetsmetod.
- fel som plötsligt och oförutsett uppkommer på *byggnad*, anläggning eller anordning.
- skada som orsakats av produkt som den försäkrade levererat.
- fel som tillfälligt begås av den försäkrade i egenskap av entreprenör vid utförandena av arbetena

dock under förutsättning att säkerhetsföreskrifterna enligt punkterna 5.9 (Säkerhetsföreskrift vid miljöskada) och 5.10 (Säkerhetsföreskrift vid sprängning och markarbeten) följts.

Byggherrens ansvar vid miljöskada (byggherreansvarsförsäkring) omfattas, oavsett skrivningen ovan, endast om det särskilt framgår av försäkringsbrevet.

Med *miljöskada* i detta villkor avses såväl sak- och personskada som *ren förmögenhetsskada* enligt 32 kap. miljöbalken.

2.6.3 Grundvattenförändringar vid markarbete

Vid sådan skada som består i eller är en följd av förändring av grundvattennivån gäller försäkringen dock endast under förutsättning att lag, författning eller myndighets föreskrift inte medvetet åsidosatts samt att säkerhetsföreskrifter enligt punkterna 5.9 (Säkerhetsföreskrift vid miljöskada) och 5.10 (Säkerhetsföreskrift vid sprängning och markarbete) följts. Dessutom ska samtliga följande förutsättningar vara uppfyllda:

- skadan inträffar plötsligt och oförutsett inom två år efter utförandet av *markarbetet*
- nödvändiga undersökningar har utförts, före *markarbetets* genomförande, för att fastställa grundvattennivån

- under *markarbetets* gång har grundvattennivåns förändringar följts samt nödvändiga åtgärder för att förebygga skada vidtagits.

Med *markarbete* i detta villkor avses allt sprängningsarbete samt övrigt arbete i mark eller grund, såsom schaktning, pålning, packning och spontning.

2.6.4 Ren förmögenhetsskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för *ren förmögenhetsskada* vilken den försäkrade i egenskap av *byggherre* eller entreprenör kan bli ansvarig för enligt

- Dataskyddsförordningen (The General Data Protection Regulation 2016/679)
- miljöbalken om skadan uppkommer plötsligt och oförutsett eller beror på att fel tillfälligt begås av den försäkrade i egenskap av entreprenör eller *byggherre*.
- enligt ABS (Allmänna bestämmelser för Småhusentreprenad där enskild konsument är beställare) och konsumenttjänstlagen (1985:716). Försäkringen gäller dock inte för kostnad som är en följd av försening i leverans.

Med *ren förmögenhetsskada* avses ekonomisk skada som uppkommit utan samband med att någon lider person- eller sakskada.

2.7 Gar-Bo's åtagande

Framställs mot försäkrad krav på skadestånd som kan omfattas av försäkringen och som överstiger tillämplig självrisk åtar sig Gar-Bo gentemot den försäkrade att:

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd
- föra försäkrads talan vid rättegång eller skiljemannaförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljemannakostnader som försäkrad åsamkas eller åläggs att betala och som inte kan utfås av motpart eller annan
- betala det skadestånd som överstiger tillämplig självrisk och som den försäkrade är skyldig att utge.

Gar-Bo bedömer om särskild specialistkompetens måste anlitas för utredning, förhandling, för att föra talan eller för bedömning av skadeståndets eller andra kostnaders storlek. Kostnad för detta är en del av åtagandet enligt ovan och ingår som en del av försäkringsbelopp enligt punkt 2.4 (Försäkringsbelopp och begränsningar)

2.8 Undantag

2.8.1 Uppsåt, grov vårdslöshet med mera

Försäkringen gäller inte för skada som den försäkrade framkallat uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet. Försäkringen gäller inte heller för skada som uppkommer under sådana omständigheter att det för den försäkrade eller hans arbetsledning borde ha stått klart att skada med stor sannolikhet skulle komma att inträffa.

Med den försäkrade likställs den försäkrades anställda i ledande ställning inom företaget eller på *arbetsområdet*.

Vid *markarbete* gäller försäkringen inte för sådan skada som på förhand kan beräknas komma att inträffa med den tillämpade arbetsmetoden.

2.8.2 Produktsäkerhet

Försäkringen gäller inte för skada som orsakas av fel eller brist i *levererad produkt*, felaktig eller bristfällig information om produkten eller felaktig åtgärd beträffande produkten, om företagsledning eller arbetsledning

- kände till felet eller bristen vid leveransen eller när produkten därefter åtgärdades eller
- skulle ha upptäckt felet eller bristen om undersökningar, provningar eller analyser utförts enligt de normer och principer som allmänt tillämpas inom branschen eller
- åsidosatt lag eller myndighets föreskrift rörande produktsäkerhet.

2.8.3 Fastighetsansvar

Försäkringen gäller inte för skada som den försäkrade kan bli ansvarig för i egenskap av ägare av fastighet eller innehavare av tomträtt.

Undantaget tillämpas dock inte om ansvarsförsäkringen är avsedd att gälla för den försäkrade i dennes egenskap av ägare, brukare eller tomträttshavare av försäkrad fastighet som anges i försäkringsbrevet.

2.8.4 Miljöskada

Försäkringen gäller inte för *miljöskada* annat än vad som omfattas av ovan 2.6.2 (Miljöskada samt byggherrens ansvar vid miljöskada).

2.8.5 Nederbördsskada

Försäkringen gäller inte för skada som helt eller till någon del orsakats av nederbörd eller snösmältning såvida inte skadan beror på

- att fel tillfälligt begåtts. Med att fel tillfälligt begåtts avses inte fel i planering, konstruktion eller val av arbetsmetod.
- att fel plötsligt och oförutsett uppkommit på *byggnad*, anläggning eller anordning.

Denna punkt tillämpas endast vid skada som den försäkrade kan bli ansvarig för i egenskap av ägare av fastighet, innehavare av tomträtt, ägare av VA-anläggning eller då den försäkrade övertagit ansvar för sådan anläggning.

2.8.6 Trafikansvar

Försäkringen gäller inte för skada som den försäkrade - eller någon för vilken den försäkrade svarar - är ansvarig för i egenskap av ägare, brukare eller förare av

- motordrivet fordon till den del skadan omfattas av trafikskadelagen (1975:1410) eller hade omfattats av trafikförsäkring, om sådan hade tecknats med sedvanliga försäkringsbelopp och villkor som tillhandahålls i det land där skadan inträffat eller i det land där fordonet är registrerat. För skada som inträffar med tillfälligt hyrt motordrivet fordon, det vill säga fordon som vare sig ägs eller leasas av den försäkrade, gäller försäkringen dock till den del skadan inte kan betalas av trafikförsäkring eller annan försäkring
- motordrivet fordon när det används för tävling, träning, övningskörning, uppvisning eller liknande ändamål inom inhägnat tävlingsområde
- skepp och båtar såvitt gäller sakskada till följd av kollision med fasta eller flytande föremål, kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk eller bogserande föremål
- skepp och båtar vid skada på passagerare eller last som befordras.

2.8.7 Flygansvar

Försäkringen gäller inte för skada orsakad av:

- luftfartyg, sväware eller hydrokopter
- flygledning, vilket inbegriper flygledares handling eller underlåtenhet samt system, utrustning eller annan produkt som används för flygledning
- lufttrafik, vilket inbegriper men inte är begränsat till på och av flygplats bedriven verksamhet, vars ändamål är att betjäna lufttrafik

- produkt avsedd för stadigvarande bruk i luftfartyg
- annan produkt samt tjänst som används respektive tillhandahålls vid luftfartygs start och landning

2.8.8 Skada på egendom som hyrs, transporter med mera

Försäkringen gäller inte för skada på egendom som den försäkrade eller annan för den försäkrade räkning

- hyr, leasar, lånar eller nyttjar
- på grund av särskilt åtagande därom transporter, lyfter eller förvarar
- uppför eller nedmonterar såvitt gäller *byggnader* eller broar.

Vid skada på lokal eller *byggnad* som den försäkrade hyr, under en sammanhängande tid av minst 60 dagar, tillämpas inte undantaget vid skadehändelse som normalt ersätts genom brand- och vattenskadeförsäkring. Detta gäller dock inte då försäkringstagaren enligt kontrakt eller särskilt åtagande övertagit ansvar för underhåll av *byggnad* eller del av *byggnad* och skadan beror på bristande underhåll.

2.8.9 Egen egendom

Försäkringen gäller inte för skada på försäkrads egen egendom.

2.8.10 Krav mellan försäkrade

Skada som de försäkrade orsakar varandra omfattas endast om det särskilt framgår av försäkringsbrevet.

2.8.11 Skada på levererad egendom

Försäkringen gäller inte för skada på egendom som den försäkrade eller annan för den försäkrades räkning åtagit sig att uppföra, sälja eller leverera oavsett när skadan inträffar. Försäkringen gäller inte heller för kostnad för hantering eller åtgärd som den försäkrade nedlagt på den levererade egendomen.

Undantaget avser inte skada på tidigare levererad egendom om skadan inträffar till följd av att den försäkrade

- fullgör avtal som inte har samband med det ursprungliga leveransavtalet
- utför underhålls- eller servicearbete efter garantitidens utgång.

2.8.12 Arbetsskador / annan försäkring

Försäkringen gäller inte för arbetsskada som kan ersättas genom arbetsskadeförsäkring, social försäkring, annan gällande försäkring eller ersättningsform.

Undantaget tillämpas dock inte i den mån lagenlig regressrätt föreligger mot försäkrad.

Undantaget avser inte produktansvarsskador som inträffar i land där obligatorisk arbetsskadeförsäkring saknas.

2.8.13 Utebliven effekt av kemisk produkt

Försäkringen gäller inte för skada genom att levererad kemisk produkt inte förhindrat, avbrutit, främjat eller i övrigt påverkat sådant beräkneligt händelseförlopp eller sådan beräknelig utveckling eller sjukdom som pågår eller skulle ha uppkommit om produkten inte använts.

2.8.14 Utfästelse och garanti

Försäkringen gäller inte för skadeståndsskyldighet som grundas på garanti eller utfästelse om skadeståndsskyldighet inte hade förelegat utan garantin eller utfästelsen.

Försäkringen gäller dock för ansvar som den försäkrade åtagit sig enligt *allmänna leveransbestämmelser* utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde.

2.8.15 Ingrepps- och utbyteskostnader

Om egendom skadas, och skadan inte ersätts av denna försäkring, ersätts inte heller kostnader för åtgärder föranledda av att egendomen måste undersökas, repareras eller bytas ut och att ingrepp därför måste göras i oskadad egendom.

Om det finns ett gemensamt intresse för Gar-Bo och den försäkrade att göra ingrepp i oskadad egendom ersätts dock hälften av kostnaderna för sådant ingrepp i syfte att undersöka, reparera eller byta ut såväl undantagen som ersättningsbar egendom.

Vad som anges i första och andra styckena beträffande ersättning för ingrepp i oskadad egendom gäller även för demontering, flyttning eller annan åtkomståtgärd.

2.8.16 Återtagande, reparation och räddningskostnad för levererad egendom

Försäkringen gäller inte för kostnader i samband med reklamation, reparation och återtagande, *återställande*, utbyte, borttagande eller indragning av levererad egendom eller liknande.

Försäkringen gäller inte heller för räddningskostnader eller andra kostnader till följd av att levererad egendom befars förorsaka skada.

2.8.17 Rådgivande verksamhet

Försäkringen gäller inte för skada uppkommen till följd av fel eller brist i utredningar, besiktningar, beskrivningar, beräkningar, ritningar, råd eller anvisningar som lämnats i yrkesmässigt rådgivande verksamhet.

2.8.18 Böter, viten och straffskadestånd (punitive damages)

Försäkringen gäller inte för böter, viten eller för straffskadestånd (punitive damages) eller annan liknande ersättning med karaktär av straffskadestånd.

Försäkringen gäller inte heller för ersättningsanspråk som har sin grund i böter, viten eller straffskadestånd.

2.8.19 Asbest

Försäkringen gäller inte för skador som direkt eller indirekt orsakats av eller har samband med asbest.

2.8.20 Hälsorisker

Försäkringen gäller inte för skador orsakade av

- formaldehyd
- polyklorerade bifenyl (PCB)
- elektromagnetiska fält (EMF)
- mögelmedel
- kemiska bekämpningsmedel
- gödningsmedel
- uv-strålning
- överföring av HIV/AIDS
- läkemedel
- vacciner
- oxychinolin
- diethylstilboesterol (DES)
- preventivmedel
- kemiska abortframkallande preparat
- silikonbaserade implantat
- tobaksprodukter

2.8.21 Terrorhandling

Försäkringen gäller inte för person eller sakskada, som direkt eller indirekt helt eller delvis orsakats av *terrorhandling*,

- som innebär spridning eller användning av biologiska, kemiska, nukleära eller radiologiska ämnen;
- som riktas mot eller drabbar evenemang som samlar eller är avsett att samla fler än 10 000 deltagare;

- som drabbar vattenverk som försörjer fler än 10 000 abonnenter eller av ägare eller brukare av fördämning som är högre än 7,5 meter;
- som drabbar ägare eller brukare av centralstationer i Köpenhamn, Stockholm, Oslo och Helsingfors och för ägare eller brukare av följande flygplatser: Kastrup, Arlanda, Gardemoen, Vantaa eller Keflavik.
- som drabbar säkerhetsföretag som utför bemanningsuppdrag

2.8.22 Offshore-anläggning

Försäkringen gäller inte för ägare eller operatör av offshore-anläggning och offshore-*installation*.

2.8.23 Kemiska produkter

Försäkringen gäller inte för skada genom kemiska produkter, såvida inte tillverkning av kemiska produkter motsvarar högst 10 % av försäkrads årsomsättning. Undantaget gäller inte om försäkring meddelas på "*claims made*" villkor.

2.8.24 Blodbanker

Försäkringen gäller inte för blodbanker. Undantaget gäller inte för sjukhus, kliniker eller liknande som normalt använder blod i sin verksamhet.

2.8.25 Förorening

Försäkringen gäller inte för

- kostnad för efterbehandling av förorenings-skada eller avhjälpande av allvarlig *miljöskada* eller kostnad för räddningsåtgärd, som försäkrad enligt bestämmelser i 10 kapitlet miljöbalken eller annan lagstiftning som bygger på EU:s miljödirektiv 2004/35/EG åläggs att betala eller vidta eller, som försäkrad haft för att efterbehandla föroreningsskada eller avhjälpa allvarlig *miljöskada*; eller
- ersättningskrav som framställs mot försäkrad av annan som åsamkats kostnad enligt ovan.

3. FEL I ARBETE ELLER ENTREPRENAD "LEG 3"

3.1 Fel i arbete eller entreprenad

Om det särskilt framgår av försäkringsbrevet omfattar försäkringen även ersättning för *fel*, och undantaget under punkt 1.9.2 (*Fel*) utgår.

Med *fel* avses i denna bestämmelse att material,

konstruktion, beräkning, ritning, beskrivning, anvisning eller arbetsprestation, som har använts för *arbeten*, inte uppnår avsett utförande eller avsedd funktion.

Ersättning lämnas inte för att endast åtgärda *fel* i arbete, konstruktion material eller arbetsprestation.

För att felet ska ersättas måste ersättningsbar skada – exklusive *fel* – uppgå till minst självrisk för arbete angiven i försäkringsbrevet.

I händelse av skada på eller förlust av försäkrat arbete, eller del därav, undantas de kostnader som uppkommer för att förbättra ursprungligt *fel* i arbete, konstruktion, material eller arbetsprestation.

Skada anses inte föreligga på arbete om endast sådant *fel* har konstaterats.

Åtagandet avser endast skador som inträffat under *försäkringstiden*.

3.2 Särskild självrisk

Särskild självrisk uppgår till 1 000 000 kronor, inklusive grundsjälvrisk.

4. DSU - AVBROTTSFÖRSÄKRING FÖR PROJEKT

4.1 Avbrottsförsäkring

Avbrottsförsäkring ingår endast om detta särskilt har avtalats vilket i så fall anges i försäkringsbrevet.

4.2 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren såsom ägare av försäkrat *projekt*.

4.3 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller under den *försäkringstid* som är angiven i försäkringsbrevet. Försäkringen lämnar ersättning för uteblivet *täckningsbidrag* under i försäkringsbrevet angiven *ansvarstid*.

Ansvarstiden räknas från den dag anläggningen/*byggnaden* enligt *leveranskontrakt* skulle ha tagits i bruk för produktion. En förutsättning för att ersättning ska kunna lämnas under *ansvarstiden* är att en ersättningsbar egendomsskada inträffat under tiden före anläggningens/*byggnaden* skulle ha tagits i bruk.

Försäkringen ersätter inte sådan förlängning av färdigställandet som beror på annan orsak än ersättningsbar egendomsskada.

En förutsättning för att ersättning ska kunna lämnas under *ansvarstiden* är att all egendomsskada utan dröjsmål anmäls till Gar-Bo

4.4 Försäkrat intresse

Försäkringen avser sådan skada som består i bortfall av framtida *täckningsbidrag* i försäkringsbrevet angivet *projekt*.

Undantag

Försäkringen gäller inte för sådant bortfall av *täckningsbidrag* som beror på

- att den försäkrade inte utan dröjsmål vidtar erforderliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla pågående entreprenad eller *montage*
- förlängd avbrottsstid på grund av den försäkrades ekonomiska förhållanden, till exempel bristande försäkringsskydd och kapitalbrist
- förlängt färdigställande som orsakats av förbättring, utvidgning eller annan förändring av den skadade egendomen utöver dess *återställande* till samma skick som före skadan. Detta gäller även sådan förändring som är en följd av myndighetsåtgärd
- egendomsskada eller värdeminskning
- vite eller liknande till exempel på grund av utebliven eller försenad leverans
- entreprenörs konkurs.

4.5 Försäkrade skadehändelser

Försäkringen gäller för avbrott som uppstår i det i försäkringsbrevet angivna *projektet* genom egendomsskada. Den inträffade skadan ska vara ersättningsbar enligt punkt 1.8.1. (Allriskförsäkring).

4.6 Försäkringsbelopp/högsta ersättning

Försäkringen gäller med det försäkringsbelopp som angetts i försäkringsbrevet.

Försäkringsbeloppet ska motsvara det förväntade *täckningsbidraget* under *ansvarstiden*.

Om försäkringen ska omfatta annat belopp än förväntat *täckningsbidrag*, till exempel fasta belopp för merkostnad eller extrakostnader, anges detta i försäkringsbrevet.

4.7 Högsta ersättning vid vissa skadehändelser

Gar-Bos ersättningsskyldighet är begränsad till vad som anges under "Högsta ersättning" i punkt 1.5.10 (Ras, jordskalv, vulkanutbrott, dammgenombrott).

4.8 Förändringar i tidplan

Förändringar av *projektets tidplan* under *entreprenadtiden* ska meddelas Gar-Bo i samband med att revideringen upprättas.

4.9 Självrisk och karens

4.9.1 Självrisk

I de fall det i försäkringsbrevet har angetts en självrisk, gäller att vid varje skadetillfälle dras från det sammanlagda skadebeloppet, beräknat enligt 4.11 (Skadevärderingsregler) och Räddningskostnad nedan, ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

De självrisker som uttrycks i *prisbasbelopp* avrundas nedåt till närmaste 100-tal kronor.

Självrisken är 10 *prisbasbelopp* vid avbrott till följd av ersättningsbar egendomsskada. Avtal kan träffas om annan självrisk. Självrisken anges i försäkringsbrevet.

Vid samtidig egendoms- och avbrottsskada tillämpas endast en självrisk, den högsta.

4.9.2 Karens

Utöver eventuell självrisk gäller försäkringen med 30 dygns *karens* för samtliga egendomsskador som inträffat under tiden före anläggningen/*byggnaden* skulle ha tagits i bruk.

Avtal kan träffas om annan *karens*. *Karenstiden* anges i försäkringsbrevet. Ersättning lämnas inte för den del av avbrottet som hänförs till *karenstiden*.

4.10 Säkerhetsföreskrifter

Utöver i punkt 5 (Säkerhetsföreskrifter) angivna säkerhetsföreskrifter gäller även andra i försäkringsbrevet angivna säkerhetsföreskrifter. Beträffande påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift (minskning eller bortfall av ersättning), se punkt 5.4 (Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följs).

4.11 Skadevärderingsregler

Skada regleras efter *ansvarstidens* slut. Skadebeloppet utgörs av förlust beräknad enligt punkt 4.12 (Förlustens storlek) med tillägg av räddningskostnader, se (Räddningskostnad) nedan.

Beräkning av täckningsbidrag

Täckningsbidrag under jämförelseperiod

Täckningsbidraget beräknas under en jämförelseperiod, som är av samma längd som *ansvarstiden*, dock högst 12 månader. Jämförelseperioden börjar 12 månader före dagen för *ansvarstidens* början

(då entreprenaden skulle vara färdigställd och överlämnad enligt *tidplan* för *projektet*).

Överstiger *ansvarstiden* 12 månader ska det

beräknade *täckningsbidraget* under jämförelseperioden ökas med hänsyn till den förlängda *ansvarstiden*.

Förväntat täckningsbidrag

Råder under *ansvarstiden* andra förhållanden än under jämförelseperioden och sammanhänger dessa förhållanden inte med skadan, ska det för jämförelseperioden beräknade beloppet justeras, d.v.s. ökas eller minskas beroende på de ändrade förhållandena. Det justerade beloppet ska anses utgöra det *täckningsbidrag* som rörelsen skulle ha gett under *ansvarstiden*, om skadan inte inträffat.

Faktiskt täckningsbidrag

Faktiskt *täckningsbidrag* utgörs av den framtida rörelsens *täckningsbidrag* under *ansvarstiden* ökat med rörliga kostnader enligt punkt 9 (Definitioner – Täckningsbidrag), till den del de överstiger vad som proportionellt svarar mot rörelsens minskade omfattning, såvida inte försäkringstagaren kan visa att de medfört minskning av förlusten med ett belopp som svarar mot sådant bortfall av *täckningsbidrag* som orsakas av att en del av *ansvarstiden* - utöver den tid som skulle ha erfordrats för att återställa den skadade egendomen i samma skick som före skadan - blivit använd för förbättring, utvidgning eller annan förändring, inbegripet sådan som är en följd av myndighets beslut.

Räddningskostnad

Vid skada som omfattas av avbrottsförsäkringen enligt punkt 4.5 (Försäkrade skadehändelser) lämnas ersättning för utgift (räddningskostnad) för sådan åtgärd som försäkrad är skyldig att omedelbart vidta enligt punkt 8 (Allmänna avtalsbestämmelser), punkt 8.6.1 (Räddningsplikt) för att försöka begränsa skada som redan inträffat eller avärja skada som kan befaras inträffa.

Sådana utgifter ska avse lämpliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla arbetet. Mer omfattande räddningsåtgärder ska alltid vidtas i samråd med Gar-Bo.

Räddningskostnaderna ersätts med högst det belopp varmed åtgärderna minskat förlusten. I den mån sådan kostnad medfört nytta även under *karenstiden* eller efter *ansvarstidens* slut, ersätts den med högst ett belopp som kan anses falla på den del av *ansvarstiden* som inte är *karenstid*.

4.12 Förlustens storlek

Förlusten utgörs av beräknat förväntat *täckningsbidrag* (se ovan) minskat med

- det faktiska *täckningsbidrag* (se ovan) som rörelsen förväntas ge under *ansvarstiden*.

- sådana i det förväntade *täckningsbidraget* (se ovan) ingående kostnader som under *ansvarstiden* kunnat inbesparas eller användas för annat ändamål. Exempel på sådana kostnader är inbesparad lön till permitterad personal, hyra, teknisk avskrivning på ej utnyttjad maskinpark, räntekostnad för ej utnyttjat kapital med mera
- det *täckningsbidrag* som innefattas i ersättning för egendomsskadan, till exempel i ersättning för *varor* och eget reparationsarbete
- den ränteavkastning som försäkringstagaren under *ansvarstiden* erhållit på ersättning för egendomsskadan sådan ökning av *täckningsbidrag* som till följd av skadan under *ansvarstiden* uppstått i annan rörelse, som försäkringstagaren själv, eller annan för hans räkning driver
- sådan högre ränteavkastning, som uppstått på grund av att ersättning för avbrottsskadan betalats ut i förskott, än vad som skulle ha varit fallet om skada inte inträffat.
- vite eller liknande till exempel på grund av utebliven eller försenad leverans
- entreprenörs konkurs.

4.13 Ersättningsregler

4.13.1 Ersättning

Försäkringen ska inte bereda den försäkrade någon vinst utöver den som ingår i *täckningsbidraget* enligt ovan, utan endast ersättning för genom avbrottet uppkommet bortfall av *täckningsbidrag* eller uppkommen kostnad enligt punkt 4.11 (Skadevärderingsregler - Räddningskostnad).

4.13.2 Underförsäkring och påföljd

Underförsäkring föreligger när verkligt *täckningsbidrag* för *ansvarstiden* överstiger försäkringsbeloppet i enlighet med punkt 4.6 (Försäkringsbelopp/högsta ersättning) ovan. Föreligger *underförsäkring* reduceras skadeersättningen proportionellt mot förhållandet mellan verkligt *täckningsbidrag* under *ansvarstiden* och försäkringsbeloppet i enlighet med punkt 4.6 (Försäkringsbelopp/högsta ersättning).

Vid räddningskostnader enligt punkt 4.11 (Skadevärderingsregler - Räddningskostnad) ovan, görs motsvarande reduktion vid *underförsäkring*.

4.13.3 Tidpunkt för betalning av ersättning samt räntebestämmelser

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt punkt 4.14 (Skaderegleringsbestämmelser). Om polisutredning av betydelse för den försäkrades rätt till ersättning inletts äger Gar-Bo avvakta med betalning av ersättning till dess utredningen slutförts.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas, ska ersättning betalas senast 30 dagar efter det att Gar-Bo erhållit utredningen eller värderingen.

Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. Ränta betalas dock inte om den är mindre än 1 % av *prisbasbeloppet*.

Utöver ovan angiven ränta har försäkringstagaren inte rätt till ersättning för skada eller förlust vid dröjsmål med utbetalning av skadeersättning.

4.14 Skaderegleringsbestämmelser

4.14.1 Skadereglering

Skada regleras enligt punkt 7 (Skaderegleringsbestämmelser) om inget annat framgår nedan.

4.14.2 Anmälan om Skada

Skada eller händelse enligt punkt 4.5 (Försäkrade skadehändelser) ovan som kan medföra ersättningsanspråk mot Gar-Bo ska utan oskäligt dröjsmål anmälas när den som begär ersättning insett eller borde insett att skadan kommer att leda till ekonomisk förlust eller kostnad i verksamheten.

4.14.3 Anspråk på ersättning

Med avvikelse från preskriptionsregeln enligt punkt 8.11.2 (Preskription) första stycket gäller följande regel vid framställan av ersättningsanspråk:

Avbrottsskada regleras efter *ansvarstidens* slut. Den som begär ersättning ska senast tre månader efter *ansvarstidens* slut till Gar-Bo överlämna skriftligt och slutgiltigt ersättningsanspråk upprättat i överensstämmelse med de för försäkringen gällande villkoren.

5. SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

5.1 Allmänna säkerhetsföreskrifter

Med allmänna föreskrifter avses anvisning, föreskrift eller motsvarande som meddelats i lag och/eller av myndighet, tillverkare, leverantör, besiktningsman eller liknande.

5.2 Särskilda säkerhetsföreskrifter

Utöver allmänna säkerhetsföreskrifter gäller särskilda säkerhetsföreskrifter.

Sådana säkerhetsföreskrifter kan förekomma under respektive villkorspunkt eller i övrigt framgå av försäkringsavtalet, exempelvis av besiktningsprotokoll till vilket försäkringsbrevet hänvisar.

5.3 Vilka ska följa säkerhetsföreskrifterna

Den försäkrade svarar gentemot Gar-Bo för att säkerhetsföreskrifterna följs av

- den försäkrades företagsledning
- övriga anställda hos den försäkrade
- entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade
- annan som har att tillse att föreskriften följs.

5.4 Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts

5.4.1 Påföljd - Huvudregel

Enligt 8 kap 12 § försäkringsavtalslagen (2005:104), är försäkringsbolaget fritt från ansvar när den försäkrade vid försäkringsfallet har försummat att följa en säkerhetsföreskrift, om inte åsidosättandet kan antas ha saknat betydelse för skadan.

Kan den försäkrade göra antagligt att skadan delvis skulle ha inträffat oavsett om säkerhetsföreskriften följts lämnas ersättning i denna del.

Med den försäkrade likställs annan som har haft att tillse att föreskriften följdes.

5.4.2 Påföljd - Allmänna säkerhetsföreskrifter

För den del av skadan som ersätts enligt 5.4.1. (Påföljd – Huvudregel) görs ett avdrag med 30% av den ersättning som annars skulle ha betalats, dock lägst ett och högst 50 prisbasbelopp.

5.4.3 Påföljd - Särskilda säkerhetsföreskrifter

Vid åsidosättande av de särskilda säkerhetsföreskrifterna lämnas ingen ersättning, om inte annat framgår under respektive säkerhetsföreskrift.

5.5 Säkerhetsföreskrifter avseende brand

5.5.1 Offentliga föreskrifter

De föreskrifter som i syfte att förhindra eller begränsa skada meddelas i lag eller förordning om brandfarliga och explosiva varor och elektrisk starkströmsanläggning jämte tillämpningsföreskrifter, ska iakttas.

5.5.2 Brandfarliga heta arbeten

Säkerhetsregler för *heta arbeten* utarbetade av försäkringsbolagen och Svenska Brandskyddsföreningen (SBF) ska följas.

Reglerna gäller för tillfällig arbetsplats där *heta arbeten* utförs och fara för brand kan föreligga.

5.5.3 Säkerhetsregler

Säkerhetsregel 0 – TILLSTÅND:

Den som avser att bedriva eller låta bedriva *Heta Arbeten* (till exempel ägare eller brukare av fastighet eller total-/generalentreprenör) ska skriftligen utse en tillståndsansvarig, som ska bedöma om arbetena medför fara för brand.

Om fara för brand bedöms föreligga, får *Heta Arbeten* utföras endast under förutsättning att den tillståndsansvarige

- utfärdar tillstånd för arbetena på Svenska Brandskyddsföreningens blankett "Tillstånd/Kontrollista för Heta Arbeten" eller motsvarande, som ska vara fullständigt ifyllt.
- under arbetenas utförande förvissas sig om att nedanstående säkerhetsregler följs.

Den tillståndsansvarige får delegera sitt ansvar endast om den som utsett honom skriftligen medgivit detta.

Den tillståndsansvarige får inte utföra de *Heta Arbeten*.

Säkerhetsregel nr 1 - BEHÖRIGHET:

Den som ska utföra brandfarliga *heta arbeten*, ska ha behörighet och erfarenhet av brandskydd. Detsamma gäller den som ska vara brandvakt. Behörighetsutbildningen ska vara genomförd enligt den plan som beslutats av försäkringsbolagens och SBF:s utbildningskommitté för *heta arbeten*. Den som är utsedd att regelbundet vara tillståndsansvarig, ska ha motsvarande utbildning och erfarenhet.

Säkerhetsregel nr 2 - BRANDVAKT:

Brandvakt ska utses och finnas på arbetsplatsen - även under arbetsrast - under den tid som de *heta arbeten* utförs och under den efterbevakningstid - minst en timme - eller annan tid som den tillståndsansvarige angett i Tillståndet. Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän faran för brand upphört. Brandvakt krävs inte när den tillståndsansvarige bedömer att det är uppenbart att arbetet kan utföras med samma säkerhet utan brandvakt.

Säkerhetsregel nr 3 - BRANDFARLIG VARA:

För *heta arbeten* i utrymme som innehåller eller har innehållit brandfarlig vara, ska tillstånd inhämtas av den som är utsedd att vara föreståndare för hanteringen.

Säkerhetsregel nr 4 - STÄDNING OCH VATTNING:

Arbetsplatsen ska vara städad och vid behov vattnad.

Säkerhetsregel nr 5 - BRÄNNBART MATERIAL:

Brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen ska flyttas bort, skyddas genom övertäckning och avskärmas.

Säkerhetsregel nr 6 - DOLDA BRÄNNBARA BYGGNADSDELAR:

Värmeledande konstruktioner och dolda brännbara byggnadsdelar ska undersökas med hänsyn till brandfaran, och vid konstaterad brandfara skyddas samt kunna göras åtkomliga för omedelbar släckinsats.

Säkerhetsregel nr 7 - OTÅTHETER:

Springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och i närheten av arbetsplatsen ska vara tätade och även kontrollerade med hänsyn till brandfaran.

Säkerhetsregel nr 8 - SLÄCKUTRUSTNING:

Godkänd, fungerande och tillräcklig släckutrustning ska finnas tillgänglig för omedelbar släckinsats.

Här avses slang med vatten eller två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A233BC (minst 6 kg).

Vid takläggning krävs: Slang med vatten och två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A233BC (minst 2 x 6 kg pulver). Alternativt gäller tre certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233BC (minst 3 x 6 kg pulver). Vid taklägningsarbeten krävs alltid att brytverktyg och handstrålkastare finns på arbetsplatsen.

Säkerhetsregel nr 9 - SVETSUTRUSTNING:

Svetsutrustning ska vara felfri. Acetylenflaska ska vara försedd med bakslagsskydd. Svetsbrännare ska vara försedd med backventil för brängas och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel ska finnas.

Säkerhetsregel nr 10 - LARMNING:

Räddningstjänsten/brandkåren ska kunna larmas omedelbart. Fungerande mobiltelefon ska finnas tillgänglig om inte stationär telefon finns inom räckhåll. Den som uppdras att larma ska känna till arbetsplatsens adress.

Säkerhetsregel nr 11 - TORKNING OCH UPPVÄRMNING:

Vid torkning eller uppvärmning genom förbränning av gas, ska lågan vara innesluten så att den inte kan orsaka antändning.

Säkerhetsregel nr 12 - TORKNING AV UNDERLAG OCH APPLICERING AV TÄTSKIKT:

Vid torkning av underlag och applicering av *tätskikt*, får material uppvärmas till högst 300°C.

Säkerhetsregel nr 13 - SMÄLTNING AV ASFALT:

Vid smältning av asfalt ska utrustningen uppställas, hanteras och tillses enligt SBF:s "Säkerhetsregler för smältning av asfalt vid arbeten på tak och balkonger".

5.5.4 Utomhusförvaring brännbart material

På annan tid än under normal arbetstid ska brännbart material inte förvaras utomhus inom sex meter från *byggnad*.

5.5.5 Brandsläckningsutrustning och larm

Brandsläckningsredskap och larmanordningar ska finnas i den utsträckning som anges av kommunens räddningschef eller Gar-Bo.

5.5.6 Branddörr och sektionering

Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering ska vara stängd eller vara uppställd med anordning som stänger dörren och sektioneringen vid rökutveckling.

5.5.7 Tobaksrökning

Tobaksrökning får endast ske på av försäkringstagaren särskild för ändamålet anvisad plats och i enlighet med gällande lagstiftning.

5.5.8 Uppvärmningsanordningar

Flyttbara uppvärmningsanordningar får inte användas inom brand- eller *explosions*farliga utrymmen.

Byggtork får användas för uppvärmning av *byggnad* endast i samband med byggnads- och anläggningsarbeten.

5.5.9 Förbränningsmotordrivet fordon m.m.

Förbränningsmotordrivet fordon, till exempel truck, lastmaskin, personbil, traktor, lastbil, motorredskap, terrängmotorfordon etc., får i för arbetet erforderlig omfattning införas eller användas i lokal eller upplag under förutsättning att

- fyllning, tömning eller byte av bränslebehållare sker på betryggande sätt och på plats avskild från lokalen eller upplaget i övrigt
- fordonet är försett med handbrandsläckningsredskap

- fordonet är försett med batterifrånsljare och är spänningslöst då det inte används
- fordonet är försett med helautomatisk släckanläggning enligt SBF 127 då omgivande miljö är brand/explosionsfarlig eller innehåller lättantändligt brännbart material samt att Gar-Bo lämnat medgivande därtill.

Förbränningsmotordrivna fordon får inte utan medgivande av Gar-Bo garageras/ställas upp inom fabriktions- eller lagerlokal eller upplag.

5.5.10 Laddningsplats för batteri

Plats för laddning av batterier till fordon, truckar, städmaskiner etc, ska anordnas i enlighet med Arbetsmiljöverkets Författningssamling, AFS 1988:4, samt enligt Svensk Standard, SS-EN 50272-3. Varaktig märkning eller stängsel ska anordnas på golv minst 1,5 m från batteriets/fordonets sidor. Inget brännbart material får finnas inom detta område alternativt ska finnas avskärmningar av obrännbart material mot brännbart material inom 1,5 m avstånd.

På förbränningsmotordrivna fordon, som inte tillhör verksamheten, får reparationer eller service inte utföras inom *försäkringslokal*. Föreskriften gäller inte om den normala verksamheten i *försäkringslokalen* är reparationer/service av motordrivna fordon.

5.5.11 Timer

Brödrost, kaffebryggare och liknande i gemensamma utrymmen i *byggnad* ska vara försedda med korttidstimer. Föreskriften avser inte produktionsapparater, fasta uppvärmningsanordningar och liknande.

5.5.12 Påföljd när säkerhetsföreskrifter avseende brand inte följts

För den del av skadan som ersätts enligt 5.4.1. (Påföljd – Huvudregel) görs ett avdrag med 30% av den ersättning som annars skulle ha betalats, dock lägst ett och högst 50 *prisbasbelopp*.

5.6 Säkerhetsföreskrifter avseende stöld och inbrott

5.6.1 Krav på åtgärder för att förhindra stöld

För att förhindra stöld ska rimliga åtgärder vidtas med hänsyn till egendomens värde och stöldbegärighet samt förhållandena i övrigt.

Exempel på rimliga åtgärder för att förhindra stöld är att värdefull egendom ska låsas in i lokal eller inhägnad eller låsas fast så att egendomen inte utan stora svårigheter kan stjälas.

Exempel på rimliga åtgärder för att förhindra stöld ur transportmedel är till exempel att

- inte lämna egendomen på öppet flak eller flak täckt med kapell när transportmedlet lämnas utan uppsikt
- inte lämna kvar startnyckel
- låsa förarhytt, takbox eller annan skåpanordning av trä, plåt, plast eller annat hårt material när egendomen förvaras i dessa.

5.6.2 Krav på åtgärd för stöld ur nattparkerat transportmedel

Nattparkerat transportmedel ska vara inlåst i garage, uppställt på inhägnat och låst område eller på inhägnat och bevakat område.

Påföljd när säkerhetsföreskriften inte följts

För den del av skadan som ersätts enligt 5.4.1. (Påföljd – Huvudregel) görs ett avdrag med 0,5 *prisbasbelopp*.

5.6.3 Krav på inbrottsskydd för arbetsområdeslokal

För att uppfylla inbrottsskyddskraven för provisorisk lokal (för container se nedan) ska lägst *Skyddsklass 1* enligt SSF vara uppfyllt. Med provisorisk lokal (*byggnad*) avses exempelvis skjul, bod, container och lokal inom *byggnad* som är under arbete.

Skyddsklass 1

Omslutningsyta

Försäkringslokalens omslutningsyta (vägg, golv, tak, dörr, fönsterenhet m. m.) ska - såväl vad avser det byggnadstekniska utförandet som lås och reglingsanordningar - i sin helhet ge ett efter förhållandena godtagbart skydd mot inbrott och försvåra bortförandet av stöldgods.

Väggar, golv och tak

Ytterväggar av sten, betong, tegel, lättbetong, trä, två lager plåt eller flerskiktswäggar av blandade material med motsvarande styrka är godtagbara. Väggar ska också ansluta tätt till både golv- och takbjälklag. För golv och tak godtas utförande som ger ett likvärdigt skydd mot inbrott som vägg enligt ovan.

Dörr, port och lucka

Ytterdörrar, -portar och -luckor av trä, aluminium och stål samt inbrottsskyddande jalousier är godtagbara. Din dörr, port eller lucka ska ge ett rejält motstånd vid inbrottsangrepp. Därför ska den exempelvis inte vara utformad som en innerdörr, men däremot godkänner vi material såsom aluminium, stål och massivt trä. Dörrenheten ska vara i gott skick och monterad enligt tillverkarens anvisningar.

Låsning av dörr, port och lucka

Låsning ska ske med låsenhet som uppfyller krav för *godkänd låsenhet* vilket i huvudsak innebär att den ska låsas med en låsenhet som har ett cylinderlås eller ett tillhållarlås, ett låshus, ett slutbleck och ett förstärkningsbehör. Observera att låset inte får vara försett med fungerande vred/nödutrymningsbeslag. Även utåtgående dörrar, portar och luckors bakkant ska säkras mot uppbrytning. Dörr, port eller lucka kan istället vara försedd med en låsbom vilken är certifierad enligt SSF:s norm för hänglås och hänglåsbeslag i lägst klass 4, (se www.ssf.nu). Låsanordningen ska vara monterad enligt tillverkarens anvisningar. Dörren, porten eller luckan anses inte låst om du kvarlämnat nycklar i den eller passerkort i kortläsaren.

Skjutdörr, parskjutdörr och pardörr

Skjutdörrar ska låsas med en *godkänd låsenhet* med hakande funktion.

Parskjutdörrar ska låsas med en *godkänd låsenhet* med hakande funktion i framkanten samt en *godkänd låsenhet* med hakande funktion i varje bakkant.

Den aktiva dörrhalvan i en parrdörr (dvs. den dörrhalva som öppnas), ska låsas med en *godkänd låsenhet*. Den inaktiva dörrhalvan ska vara låst till dörrkarm och tröskel med en *godkänd låsenhet* och antingen reglad upp- och nedtill med hävarmskantreglar eller invändigt låst med spanjolett och hänglås. Vi accepterar även att du låser båda dörrhalvorna med låsbom och hänglås. Samtliga låskomponenter måste vara godkända.

Fönster

Fönster och fönsterkarmar samt övriga glasade partier ska vara i gott skick samt vara utförda och monterade så att de inte utan svårighet kan demonteras. Öppningsbart fönster, oavsett belägenhet (även i dörr, port och lucka) ska vara stängt och invändigt reglat. Ventilationsfönster ovan dörr får dock vara öppet om det har *inkrypningsskydd*.

Brandventilator

Brandventilator ska antingen vara stängd och reglad med endast från insidan åtkomlig mekanisk reglingsanordning eller ha *inkrypningsskydd*.

Annan öppning

Annan öppning i omslutningsyta som är större än 150 x 300 mm ska ha godtagbart *inkrypningsskydd* (galler och jalusi).

Container

Krav på inbrottsskydd för container

- containers omslutningsyta ska bestå av minst 1,5 mm stålplåt eller annat utförande som i det särskilda fallet har godkänts av Gar-Bo
- låsning ska ske med lås och låsbom certifierade i lägst klass 4 enligt SSF:s normer för hänglås och låsbom
- dörrar ska vara försedda med bakkantssäkringar
- fönster eller annan öppning ska vara försedd med *inkrypningsskydd* i lägst klass 3 enligt SSF:s norm för galler.

Brand och utrymning

Ibland kolliderar räddningstjänstens krav på personsäkerhet med kraven på ett bra inbrottsskydd, därför gäller särskilda krav för nödutrymningsdörrar. Antigen installeras en *godkänd låsenhet* med en elektrisk upplåsningskontroll som är kopplad till en väsentlig funktion i verksamheten, till exempel belysningen. Då måste dörren låsas upp för att det ska gå att tända lamporna i lokalen. Alternativt installeras ett utrymningslås som uppfyller låskraven, men som har ett invändigt vred. I så fall är det viktigt att eventuellt glas som sitter i eller bredvid dörren skyddas, för att inte göra det möjligt för en tjuv att slå sönder glaset och komma åt vredet från utsidan.

Om *byggnaden* är försedd med brandventilator ska den vara stängd och reglad med en mekanisk reglingsanordning som enbart är åtkomlig från insidan, eller försedd med *inkrypningsskydd* (galler och jalusi).

5.6.4 Krav på inbrottsskydd avseende inhägnat område

För att uppfylla inbrottsskyddskraven avseende inhägnat område ska följande krav vara uppfyllda.

Omslutningsyta

Område där den försäkrade egendomen förvaras ska vara omslutet av en inhägnad (stängsel, väg, grind, port med mera), som i sin helhet ger ett efter förhållandena godtagbart skydd mot inbrott och försvårar bortförandet av stöldgods.

Inhägnad

Inhägnaden ska bestå av stängsel eller vägg och vara totalt minst 2,20 m hög, varav de översta 0,20 m utgörs av minst två rader taggtråd. Inhägnaden ska anslutas så nära till marken, att inkrypning under inhägnaden förhindras. Inhägnadens fastsättningsanordningar, stolpar, stag m m ska vara förankrade i marken på ett godtagbart sätt.

Stängsel och vägg

Exempel på godtagbart utförande:

- flätverksstängsel av minst 3 mm tjock stål-tråd med maskstorlek inte överstigande 50 x 50 mm
- vägg av trä minst 25 mm tjock
- vägg av stålplåt minst 1 mm tjock.

Grind, port och dörr

Grind, port och dörr ska uppfylla samma krav på skydd mot inbrott som stängsel och vägg enligt ovan.

Låsning av grind, port och dörr

Låsning ska ske med *godkänd låsenhet*. För hänglås/hänglåsbeslag gäller lägst låsklass 4.

Grind, port och dörr anses inte låst om nyckel kvarlämnats synlig eller i låset.

Vid gångjärnen ska finnas spärranordning som förhindrar avlyftning av grind i stängt läge. Port och dörr ska vara försedd med likvärdigt skydd.

Påföljd när säkerhetsföreskrifterna inte följts

För den del av skadan som ersätts enligt 5.4.1. (Påföljd – Huvudregel) görs ett avdrag med 0,5 *prisbasbelopp*.

5.7 Krav avseende dataprogram och datainformation

För att uppfylla kraven avseende dataprogram och *datainformation* ska följande krav vara uppfyllda.

Förvaring av originalprogram

Original exemplar av *programvara* ska förvaras på sådant sätt att original exemplet och installerat program inte kan skadas eller förloras vid samma tillfälle.

Förvaring av licensbevis

Licensbevis ska förvaras på sådant sätt att licensen och installerat program inte kan skadas eller förloras vid samma tillfälle.

Rutiner för säkerhetskopiering

Säkerhetskopia av modifierad *programvara* och *datainformation* ska - framställas dagligen, under arbetsdag, eller med den högre frekvens som vanligen tillämpas inom den försäkrades verksamhetsområde. Säkerhetskopian ska vara korrekt och funktionsduglig.

Förvaring av säkerhetskopia

Säkerhetskopia av modifierad *programvara* och *datainformation* ska förvaras skild från originalet på sådant sätt att kopian och originalet inte kan skadas eller förloras vid samma tillfälle.

5.8 Säkerhetsföreskrift vid utförande av VVS-installation, arbete i våtutrymme och arbete med tätskikt i våtrum

5.8.1 Säkerhetsföreskrift vid utförande av VVS-installation och arbete i våtutrymme

VVS-installation ska utföras av auktoriserad VVS-installatör. VVS-installation eller arbete i våtutrymme ska ha utförts enligt materialleverantörens typgodkända anvisningar, Boverkets regler och anvisningar och/eller gällande branschregler, exempelvis regler från Bygggeramikrådet, AB Svensk våtrumskontroll och Säker vatteninstallation.

Påföljd när säkerhetsföreskriften inte följts

För den del av skadan som ersätts enligt 5.4.1. (Påföljd – Huvudregel) görs ett avdrag med 30% av den ersättning som annars skulle ha betalats, dock lägst 0,5 och högst 20 *prisbasbelopp*.

5.8.2 Säkerhetsföreskrift avseende tätskikt i våtrum

Tätskikt och ytskikt i våtrum ska vara utfört av behörig personal och enligt anvisningar från Golvbranschens våtrumskontroll (GVK), Bygggeramikrådets Branschregler för Våtrum (BBV) eller Måleribranschens Våtrumskontroll (MVK).

Påföljd när säkerhetsföreskriften inte följts

Kan det inte visas att det är utfört i enlighet med ovanstående, kan ersättningen komma att sättas ned helt eller delvis, dock med som lägst 10% av skadekostnaden.

5.9 Säkerhetsföreskrift vid miljöskada

Den försäkrade ska följa föreskrift som meddelats i lag, författning eller av myndighet i syfte att förhindra eller begränsa *miljöskada*.

5.10 Säkerhetsföreskrift vid sprängning och markarbeten

Markarbeten ska anpassas till förhållandena på arbetsplatsen samt till *byggnader*, anläggningar och annan egendom i grannskapet. Härvid ska av myndighet utfärdade bestämmelser och anvisningar, bl.a. Polistillstånd, Arbetsmiljöverkets föreskrifter, Boverkets Byggregler, Svensk Standard 460 48 60 (Vibrationer och stöt – Syneförrättning – Arbetsmetod för besiktning av

byggnader och anläggningar i samband med vibrationsalstrande verksamhet), SS 460 48 66 (Vibrationer och stöt – Riktvärden för sprängningsinducerade vibrationer i *byggnader*), SS 02 52 10 (Vibrationer och stöt – Sprängningsinducerade luftstöt vågar – Riktvärden för *byggnader*), SS 025211 (Vibration och stöt -- Riktvärden och mätmetod för vibrationer i *byggnader* orsakade av pålning, spontning, schaktning och packning) iakttagas.

Föreligger risk för skador genom markskakning, exempelvis vid sprängning, pålning, spontning, packning eller schaktning i tjälad mark, ska vibrationsmätning utföras. Vibrationsmättningsprotokoll ska då upprättas.

Vid sprängning ska sprängjournal föras över varje salva. I sprängjournalen ska utöver tidpunkt för sprängning antecknas tekniska data om sprängningen, såsom uppgifter om laddningsmängder, antal borrhål, sprängkapselintervall och tändföljd.

Innan *markarbete* påbörjas ska besiktning ske av *byggnader*, anläggningar och annan egendom i omgivningen som, med hänsyn till bland annat grundförhållandena, *byggnaders* konstruktion och arbetets utförande, enligt sakkunnig erfarenhet löper risk att skadas. Även röktrycksprovning av skorstensstock ska utföras.

Efter *markarbetenas* avslutande ska egendomen utan dröjsmål efterbesiktigas/provtryckas.

Kostnad för besiktning, mätningar och liknande ersätts inte av försäkringen.

Påföljd när säkerhetsföreskrift vid sprängning och markarbeten inte följts

Eftersätts kraven på mätningar, besiktning och dokumentation gäller försäkringen endast om försäkringstagaren genom tillförlitlig utredning kan visa att skadan uppkommit som en följd av *markarbetet* och annat undantag i försäkringsvillkoren inte är tillämpligt.

5.11 Säkerhetsföreskrift vid markarbeten med öppna diken och rörschakt:

Vid arbeten med öppna diken och rörschakt gäller att:

- det utgrävda materialet ska placeras minst en (1) meter från diket / schaktet.
- längden på det öppna diket eller rörschaktet inte får överstiga 75 meter. Totalt får öppna diken och rörschakt sammanlagt inte överstiga 200 meter per *projekt*.
- rör som ligger i diket eller rörschaktet ska täckas så snart som är praktiskt möjligt med

hänsyn till förutsättningarna på *arbetsområdet*. Återfyllning av diket eller rörschaktet ska göras kontinuerligt. Diken och rörschakt ska inte vara öppna längre än vad som är absolut nödvändigt.

- öppna rörändar omedelbart ska tillslutas när fara för översvämning föreligger eller när arbetet lämnas obevakat för längre tid, exempelvis vid arbetsdagens slut, för att förhindra föroreningar eller förorenat vatten att komma in i rören.
- rörisolering och isolerade rör ska förvaras och hanteras på så sätt att fukt förhindras att tränga in i och genom isoleringen.
- nödvändig utrustning, till exempel funktionella pumpar och nödvändig strömförsörjning till dessa, ska finnas tillgänglig som skydd mot översvämning.

Påföljd när säkerhetsföreskrifter avseende arbeten med öppna diken och rörschakt inte följts

För den del av skadan som ersätts enligt 5.4.1. (Påföljd – Huvudregel) görs ett avdrag med 30% av den ersättning som annars skulle ha betalats, dock lägst ett och högst 50 *prisbasbelopp*.

6. ALLMÄNNA UNDANTAG

6.1 Leverantörsgaranti

Försäkringen omfattar inte skada

- som leverantör av vara är skyldig att ersätta enligt åtagande i avtal. Undantaget tillämpas inte i den mån leverantör inte kan fullgöra sin skyldighet och den försäkrade kan styrka det.
- på försäkrad egendom som köpts utan sådan garanti som gängse tillämpas vid försäljning eller leverans inom branschen eller av den försäkrade om skadan skulle ha omfattats av sådan gängse garanti
- då den försäkrade är tillverkare eller försäljare av den försäkrade egendomen om skadan skulle ha omfattats av sådan garanti som normalt tillämpas vid försäljning eller leverans inom branschen eller av den försäkrade.

6.2 Dammgénombrott

Försäkringen gäller inte för skada som orsakats genom brott i naturlig eller konstruerad uppdämning av vatten (dammgénombrott), som inte utgör försäkrat arbete.

6.3 Dataundantag

Försäkringen omfattar inte skada som består i förlust eller förändring av *datainformation* och heller inte kostnad eller förlust till följd av sådan händelse. Försäkringen omfattar inte heller sådan merkostnad vid förlust av *datainformation*, som uppstått till följd av att säkerhetskopior enligt 5.7 (Krav avseende dataprogram och *datainformation*) inte funnits.

Försäkringen gäller dock om försäkringstagaren kan visa att kostnaden eller förlusten är en direkt följd av ersättningsbar fysisk skada på annan egendom.

6.4 Krig

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med krig, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution, uppror eller upplöpp, nationalisering, konfiskation eller rekvisition: Försäkringen omfattar inte heller förstörelse av eller skadegörelse på egendom genomförd av eller på order av någon regering eller nationell eller lokal myndighet.

6.5 Atomkärnprocess

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning har samband med atomkärnprocess, till exempel kärnklyvning, kärnsammansmältning eller radioaktivt sönderfall.

För tillämpning av detta undantag ska *atomskada* och *atomolycka* definieras i enlighet med atomansvarighetslagen (SFS 1968:45) eller motsvarande utländsk lagstiftning. Om motsvarande utländsk lagstiftning saknas, ska atomansvarighetslagens definition tillämpas.

7. SKADEREGLERINGS-BESTÄMMELSER

7.1 Anmälan om skada

7.1.1 Skadeanmälan

Den försäkrade är skyldig att till Gar-Bo anmäla försäkringsfall (skada eller tvist) som kan medföra förlust, kostnad eller skadeståndskrav så snart som möjligt.

Om talan aviseras eller väcks mot den försäkrade ska detta omedelbart anmälas till Gar-Bo.

Den som begär ersättning vid stöld, inbrott, rån eller annat brott ska snarast göra polisanmälan och insända en kopia av den till Gar-Bo.

Om den som begär ersättning eller annat försäkringskydd, underlåter att anmäla ett försäkringsfall utan oskäligt dröjsmål och försummelsen leder till skada för Gar-Bo kan den ersättning som annars skulle ha

betalats helt utebli eller sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

7.1.2 Preskription och Preklusion

Angående preskription och preklusion se punkt 8.11 (Preskription och Preklusion).

7.2 Skyldighet vid skadereglering

7.2.1 Upplysningar och medverkan med mera

Den försäkrade och försäkringstagaren är skyldig att utan dröjsmål och utan ersättning lämna Gar-Bo handlingar och andra upplysningar som kan vara av betydelse för skadeutredningen. Den försäkrade och försäkringstagaren skall också verkställa sådana utredningar som är av betydelse för bedömande av skadefallet och den försäkrades ansvarighet och som kan genomföras inom deras verksamhet.

Den som begär ersättning är skyldig att specificera sitt ersättningsanspråk och på anmodan lämna förteckning över försäkrad egendom, skadad och oskadad, med uppgift om varje föremåls värde före och efter skadan.

Den som begär ersättning är även skyldig att på anmodan styrka ersättningsanspråket genom att lämna de upplysningar som står till buds, tillhandahålla verifierationer, bevis och andra handlingar som behövs för att bedöma Gar-Bos ansvarighet och ersättningens storlek. Kostnader för detta ersätts inte.

Om gravationsbevis eller panthavares godkännande behövs för att betala ut ersättning ska den som begär ersättning skaffa och sända in dessa handlingar till Gar-Bo.

Den som begär ersättning är skyldig att låta Gar-Bo besiktiga skada samt på annat sätt medverka till utredningen av försäkringsfallet eller av Gar-Bos ansvar.

Om den som begär ersättning åsidosätter sin skyldighet att medverka i skadeutredningen eller lämna upplysningar med mera och försummelsen leder till skada för Gar-Bo kan den ersättning som annars skulle ha betalats till denne helt utebli eller sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

7.2.2 Dokumentationsplikt för levererad egendom

Den försäkrade och försäkringstagaren ska i rimlig omfattning bevara konstruktionsritningar, tillverkningsplaner, recept, instruktioner, leveransavtal, bruksanvisningar, garantier och liknande handlingar som kan vara av betydelse vid skadeutredning om ansvar för skada genom levererad egendom.

7.2.3 Anvisningar

Gar-Bo har rätt att utfärda anvisningar om återanskaffning och reparation samt tillvarata skadad egendom innan sådana åtgärder vidtas. Om Gar-Bo meddelar anvisningar om val av reparatör, leverantör eller metod för reparation eller sanering är den som begär ersättning skyldig att följa dessa. Gar-Bo har emellertid inget ansvar för anlitade entreprenörers eller leverantörers åtaganden.

laktar den som begär ersättning inte vad som här sagts är Gar-Bos ansvarighet begränsad till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts.

7.2.4 Oriktiga uppgifter med mera

Om den som begär ersättning av Gar-Bo efter ett försäkringsfall uppsåtligt eller av grov vårdslöshet oriktigt uppgett, förtigit eller dolt något av betydelse för bedömningen av rätten till ersättning från försäkringen, kan den ersättning som annars skulle ha betalats till honom helt utebli eller sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna. Ersättningsbegränsningen gäller även i förhållande till annan försäkrad än den som lämnat oriktiga uppgifter.

7.2.5 Underförsäkring och påföljd

Underförsäkring föreligger vid

- *helvärdesförsäkring* då försäkringsbeloppet är för lågt i förhållande till *nyanskaffningsvärdet*
- *förstarisikförsäkring* i de fall försäkringsbeloppet utgör viss del av egendomens värde (helvärde) och detta värde är för lågt i förhållande till *nyanskaffningsvärdet*.

Föreligger *underförsäkring* reduceras skadeersättningen proportionellt emot förhållandet mellan angivet försäkringsbelopp och *nyanskaffningsvärdet* respektive det belopp som för ifrågavarande försäkringsform ska upptas som försäkringsbelopp. Vid räddnings- och röjningskostnader (se punkt 1.12) görs motsvarande reducering vid *underförsäkring*.

Är helvärdet framtaget enligt av Gar-Bo godkänd värderingsmetod, tillämpas inte påföljdsbestämmelsen.

7.3 Stämning och rättegångskostnader

Om den försäkrade instäms till domstol eller skiljeförfarande eller erhåller uppgift om att så kommer att ske, ska detta omedelbart anmälas till Gar-Bo.

I händelse av rättegång har Gar-Bo rätt att utse rättegångsombud respektive ombud vid skiljeförfarande och lämnar denne erforderliga anvisningar och instruktioner.

Om den försäkrade inte accepterar det av Gar-Bo

utsedda ombudet kan en dom om ersättningsskyldighet inte åberopas mot Gar-Bo och inte heller ersätts rättegångs- och skiljemannakostnader.

Den försäkrade och försäkringstagaren är skyldig att, utan ersättning, bistå processen exempelvis genom att själv som med anställd personal tillhandahålla vittnes- och sakkunnigbevisning.

Efterföljer den försäkrade inte denna föreskrift är Gar-Bo fritt från ansvar enligt försäkringen om inte kravet/yrkandet uppenbart var lagligen grundat.

7.4 Uppgörelse i godo

Om den försäkrade utan Gar-Bos tillåtelse medger skadeståndsskyldighet, godkänner ersättningskrav eller utbetalar ersättning, är Gar-Bo fritt från ansvarighet om inte kravet uppenbart var lagligen grundat.

Den försäkrade är - om Gar-Bo så önskar - skyldig att medverka till uppgörelse i godo med den skadelidande.

Har Gar-Bo förklarat sig villigt att göra upp i godo med den skadeståndsberättigade är Gar-Bo fritt från ytterligare åtaganden till följd av dennes skadeståndskrav. Detsamma gäller för det fall att den försäkrades skadeståndsskyldighet fastställts genom tredskodom.

7.5 Ansvarsbegränsning i avtal

Medför ansvarsbegränsning i avtal inskränkning i den försäkrades skadeståndsskyldighet och avstår den försäkrade från att åberopa ansvarsbegränsningen föreligger inte ersättningsskyldighet för Gar-Bo.

7.6 Dröjsmålsränta

Gar-Bo betalar inte ränta som beror på försäkringstagarens eller den försäkrades dröjsmål med att fullgöra vad som på honom ankommer enligt detta villkor.

7.7 Mervärdesskatt

Mervärdesskatt som ska betalas av den försäkrade utgör ingen skada som omfattas av försäkringen, till den del den försäkrade har möjlighet till avdrag för beloppet enligt tillämpliga skatteregler.

8. ALLMÄNNA AVTALSBESTÄMMELSER

8.1 Försäkringstiden

Försäkringstiden består av *projekttid* och *garantitid* som anges i försäkringsbrevet vilka tillsammans är avtalstiden för försäkringen. Tecknas försäkringen på begynnelse dagen räknas *försäkringstiden* från det klockslag då försäkringsavtalet ingås.

Vid *försäkringstidens* slut upphör försäkringen automatiskt att gälla.

8.2 Rätt att säga upp försäkringen under försäkringstiden

8.2.1 Försäkringstagarens rätt att säga upp försäkringen

Försäkringstagaren har rätt att säga upp försäkringen om

- försäkringsbehovet faller bort eller det inträffar någon annan liknande omständighet av väsentlig betydelse för försäkringsförhållandet. Försäkringstagaren äger dock inte rätt att säga upp försäkringsavtalet på grund av att denne tecknat eller avser att teckna försäkring i annat försäkringsbolag.
- Gar-Bo väsentligen åsidosatt sina skyldigheter enligt försäkringsavtalet.
- Gar-Bo ändrar försäkringsvillkoren under *försäkringstiden*.

8.2.2 Gar-Bo rätt att säga upp försäkringen och att ändra försäkringsvillkoren

Gar-Bo har rätt att vid dröjsmål med premiebetalningen säga upp försäkringen att upphöra 7 dagar efter uppsägningen.

Gar-Bo har rätt att säga upp försäkringen att upphöra 14 dagar efter uppsägning om

- försäkringstagaren eller den försäkrade har väsentligt åsidosatt sina förpliktelser mot Gar-Bo (exempelvis att den försäkrade inte tillåter Gar-Bo att besiktiga den försäkrade verksamheten eller försäkrad egendom) eller
- ett i villkoret angivet förhållande av väsentlig betydelse för risken har ändrats på ett sätt som Gar-Bo inte kan antas ha tagit i beräkning (exempelvis att risken för skada ökar såsom anges i 8.4.1 (Upplyningsplikt) och 8.4.3 (Riskökning), eller försäkringen innehåller säkerhetsföreskrift som åsidosatts och kan antas åsidosättas i framtiden).

Under samma förutsättningar har Gar-Bo istället rätt att ändra försäkringsvillkoren eller försäkringens omfattning med verkan 14 dagar efter den dag meddelandet om ändringen avsändes.

8.3 Premiebetalning

8.3.1 Första premie

Premien ska betalas i förskott.

Gar-Bo's ansvarighet inträder vid *försäkringstidens* början, även om premien ännu inte har betalats. Detta gäller dock endast under förutsättning att premien betalas senast på premiefakturans förfallodag.

Betalas inte premien senast på förfallodagen föreligger dröjsmål med premiebetalningen. Betalas premien senare men innan försäkringen sagts upp inträder Gar-Bo's ansvarighet först dagen efter betalningen.

8.3.2 Tilläggspremie under försäkringstiden

För tilläggspremie på grund av ändring av försäkringen under *försäkringstiden* gäller vad som sägs i 8.3.1 (Första premie), varvid det som sägs om Gar-Bo's ansvarighet och uppsägning av försäkringen endast gäller ändringen.

Sådan ändring av försäkringen kan avse till exempel *projekttidens* längd eller *projektsummans* belopp.

Vid ändring av *projekttidens* längd som avser förlängning av den ursprungliga *projekttiden* med maximalt tre månader beräknas tilläggspremien genom s.k. pro rata-beräkning, d.v.s. tilläggspremien beräknas genom att den ursprungliga premien divideras med den ursprungliga *försäkringstidens* längd varefter den premie per månad som erhålls multipliceras med det antal månader som förlängningen av *projekttiden* avser.

Vid ändring av *projekttidens* längd som avser förlängning av den ursprungliga *projekttiden* med mer än tre månader bestäms premien inte genom i föregående stycke nämnda pro rata-beräkning utan Gar-Bo gör en bedömning utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet.

Vid ändring av *projektsumman* som avser ökning av *projektsumman* som uppgår till maximalt 20 procent av den ursprungliga *projektsumman* beräknas tilläggspremien genom s.k. pro rata-beräkning, d.v.s. tilläggspremien beräknas genom att den ursprungliga premien divideras med den ursprungliga *projektsumman* varefter beloppet som erhålls multipliceras med den procentsats som den ursprungliga *projektsumman* ökar med.

Vid ändring av *projektsumman* som avser ökning av *projektsumman* som uppgår till mer än 20 procent av den ursprungliga *projektsumman* bestäms premien inte genom nämnd pro rata-beräkning utan Gar-Bo gör en bedömning utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet.

Vid ändring av försäkringen i andra hänseenden än de som anges ovan i denna punkt bestäms premien genom att Gar-Bo gör en bedömning utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet.

8.4 Upplyningsplikt och riskökning

8.4.1 Upplyningsplikt

Den som vill teckna försäkring är skyldig att på Gar-Bos begäran lämna upplysningar som kan ha betydelse för om försäkringen kan meddelas. Detsamma gäller om försäkringstagaren begär att få försäkringen utvidgad eller förändrad. Försäkringstagaren ska ge riktiga och fullständiga svar på Gar-Bos frågor.

Även utan förfrågan ska försäkringstagaren lämna uppgift om förhållanden av uppenbar betydelse för riskbedömningen. Sistnämnda skyldighet att lämna uppgifter utan förfrågan innefattar till exempel, men är inte begränsad till att,

- uppgifter om *entreprenadtiden* överstiger *projektiden* eller
- *entreprenadsumman* överstiger *projektsumman*.

Under *försäkringstiden* ska försäkringstagaren ge Gar-Bo upplysningar om förhållanden som kan ha betydelse för försäkringen.

En försäkringstagare som inser att Gar-Bo tidigare har fått oriktiga eller ofullständiga uppgifter om förhållanden av uppenbar betydelse för riskbedömningen är skyldig att utan oskäligt dröjsmål rätta uppgifterna.

8.4.2 Påföljd vid åsidosättande av upplysningsplikt

Har försäkringstagaren eftersatt sin upplysningsplikt enligt punkt 8.4.1 svikligt eller i strid mot tro och heder gäller reglerna enligt försäkringsavtalslagen 8 kap. 9 § första stycket.

Har försäkringstagaren annars uppsåtligt eller av oaktamhet eftersatt sin upplysningsplikt enligt 8.4.1 och kan Gar-Bo visa att det inte skulle ha meddelats försäkring om upplysningsplikten hade fullgjorts, är Gar-Bo fritt från ansvar för inträffade försäkringsfall.

Kan Gar-Bo visa att det skulle ha meddelats försäkring mot högre premie eller i övrigt på andra villkor än som avtalats, är Gar-Bos ansvar begränsat till vad som svarar mot erlagd premie och de villkor i övrigt som skulle ha gällt om rätt uppgifter lämnats. Har Gar-Bo på grund av de felaktiga uppgifterna inte tecknat återförsäkring som annars skulle ha tecknats, ska ansvaret anpassas efter detta.

Ansvaret kan inte falla bort eller begränsas enligt andra stycket, om Gar-Bo när upplysningsplikten eftersattes insåg eller borde ha insett att lämnade uppgifter var oriktiga eller ofullständiga.

Detsamma gäller om de oriktiga eller ofullständiga upplysningarna saknade eller senare har upphört att ha betydelse för avtalets innehåll.

8.4.3 Riskökning

Har risken för försäkringsfall ökat

- genom ändring av ett sådant förhållande som angetts i försäkringsavtalet eller
- som försäkringstagaren uppgett för Gar-Bo i samband med avtalsslutet och har den försäkrade vidtagit eller samtyckt till den åtgärd som medfört riskökningen,

är Gar-Bo helt eller delvis fritt från ansvar enligt vad som sägs i 8.4.1 (Upplyningsplikt). Detsamma gäller om annars en sådan riskökning har förekommit och försäkringstagaren har försummat att anmäla detta enligt vad som föreskrivs i avtalet.

8.4.4 Upplyningsplikt och riskökning för annat än försäkringstagarens förhållanden

Samtliga försäkrade är skyldiga att lämna upplysningar om egen och annan försäkrads förhållanden i enlighet med 8.4.1 (Upplyningsplikt) och 8.4.3 Riskökning).

Eftersätts upplysningsskyldigheten av någon tillämpas 8.4.2 (Påföljd vid åsidosättande av upplysningsplikt). Nedsättning sker inte för försäkrad med för-månsvärde i fast egendom eller tomträtt.

8.5 Framkallande av försäkringsfall

Försäkringen gäller inte om den försäkrade har framkallat ett försäkringsfall uppsåtligt eller genom grov vårdslöshet. Detsamma gäller om den försäkrade annars måste antas ha handlat eller underlåtit att handla i vetskap om att detta innebar en betydande risk för att skadan skulle inträffa.

Har den försäkrade förvärrat följderna av en skada på sätt som sägs i föregående stycke är Gar-Bo fritt från ansvar mot den försäkrade i den utsträckning förhållandet har påverkat skadan.

Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan visa att denne inte haft vetskap om eller borde ha haft vetskap om skaderisken.

Med den försäkrade likställs den försäkrades företagsledning samt personer i arbetsledande ställning inom företaget, i verksamheten eller på platsen.

Försäkringen gäller inte heller när annan försäkrad har framkallat försäkringsfallet enligt ovan.

8.6 Räddningsåtgärder

8.6.1 Räddningsplikt

Om skada inträffat eller kan befaras inträffa

omedelbart, ska den försäkrade efter förmåga tillse att skadan begränsas eller avvärjs och att eventuell rätt till ersättning från tredje man bevaras. Om Gar-Bo meddelar särskilda anvisningar för detta ska den försäkrade följa dessa.

Om annan än den försäkrade, på grund av avtal med denne, råder över möjlighet att vidta räddningsåtgärd enligt första stycket, ansvarar den försäkrade för att avtalsparten vidtar åtgärden.

Kostnad för räddningsåtgärd enligt ovan ersätts endast om och i den utsträckning som anges i övriga villkorsbestämmelser.

Den försäkrade är skyldig att på egen bekostnad återta, reparera, återställa, byta ut, ta bort eller dra in *levererad produkt* samt följa de föreskrifter som Gar-Bo meddelar för att begränsa *serieskada*, oavsett kostnaderna här för.

8.6.2 Åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet inte uppfyllt räddningsplikten, minskas försäkringsersättningen i skälig utsträckning eller lämnas ingen ersättning alls, beroende på vilken nackdel som detta kan antas ha lett till för Gar-Bo.

Om den försäkrade inte uppfyller sin räddningsplikt enligt 8.6.1 (Räddningsplikt) sista stycket, är Gar-Bo berättigat till avdrag på ersättningsbeloppet som svarar mot de kostnader som på grund härav uppstått.

8.7 Regress

I den mån Gar-Bo har betalat ersättning för skada eller kostnad enligt försäkringen övertar Gar-Bo den försäkrades rätt att kräva ersättning från den som gentemot den försäkrade är skyldig att ersätta skadan eller kostnaden.

Den försäkrade är skyldig att i Gar-Bos intresse bevara sin rätt till ersättning från annan, vilket framgår av 8.6 (Räddningsåtgärder).

8.8 Återkrav

Har Gar-Bo betalat ersättning på felaktig grund som beror på den försäkrade, är denne skyldig att genast återbetala beloppet jämte dröjsmålsränta enligt räntelagen från dagen för utbetalningen.

8.9 Dubbelförsäkring

Är intresse som omfattas av denna försäkring försäkrat även genom annan försäkring och finns i den förbehåll vid dubbelförsäkring, gäller samma förbehåll även för denna försäkring. Ansvarigheten fördelas då mellan försäkringarna på sätt som anges i försäkringsavtalslagen.

8.10 Force majeure

Gar-Bo är vid tillämpning av försäkringen inte ansvarigt för skada som orsakas av Gar-Bo på grund av lagbud, myndighetsåtgärd, krigshändelse, naturkatastrof, arbetskonflikt - även om Gar-Bo är föremål för eller självt vidtar konfliktåtgärd - eller annan liknande omständighet. Om någon sådan omständighet hindrar Gar-Bo från att fullgöra åtgärd enligt försäkringen, får åtgärden uppskjutas utan påföljd för Gar-Bo tills hindret upphört.

8.11 Preskription och Preklusion

8.11.1 Anspråk på försäkringsersättning eller försäkringsskydd - Preklusion

Den som gör gällande anspråk på försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd måste framställa anspråk om detta inom tre år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringsskyddet inträdde.

Med tidpunkten för förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringsskyddet menas, om inte annat anges i punkterna 8.11.1.1 (Avbrottsskada) - 8.11.1.2 (Ansvarsskada) nedan, tidpunkten när skada inträffat.

Om anspråk inte framställs enligt första stycket, går rätten till försäkringsskydd förlorad.

8.11.1.1 Avbrottsskada

Avbrottsskada regleras efter *ansvarstidens* slut. Den som gör gällande anspråk på försäkringsersättning måste, utöver vad som sägs ovan, senast tre månader efter *ansvarstidens* slut överlämna skriftligt och slutgiltigt ersättningskrav till Gar-Bo, upprättat i överensstämmelse med de för försäkringen gällande villkoren.

Om anspråk inte framställs enligt punkt 8.11.1 (Anspråk på försäkringsersättning eller försäkringsskydd - Preklusion) och denna punkt går rätten till försäkringsskydd förlorad.

8.11.1.2 Ansvarsskada

Med tidpunkten för förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringsskyddet menas, avseende preklusion av ansvarsskadeärende, tidpunkten när krav framställs till den försäkrade eller annan startpunkt för försäkringsskyddet för ansvarsförsäkringens giltighet som anges i försäkringshandlingarna för aktuellt försäkringsskydd.

Om anspråk inte framställs enligt punkt 8.11.1 (Anspråk på försäkringsersättning eller försäkringsskydd - Preklusion) och denna punkt, går rätten till försäkringsskydd förlorad.

8.11.2 Preskription

Den som vill ha försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd måste väcka talan inom tio år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till sådant skydd inträffade.

Med tidpunkten för förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringsskyddet menas, om inte annat anges i punkterna 8.11.2.1 (Avbrottsskada)-8.11.2.2 (Ansvarsskada) nedan, tidpunkten när skada inträffat.

Om den som vill ha försäkringsskydd har framställt anspråket till Gar-Bo inom den tid som anges i första stycket, är fristen att väcka talan alltid minst sex månader från det att Gar-Bo har förklarat att det har tagit slutlig ställning till anspråket.

Om talan inte väcks inom ovan angivna tidsfrister, går rätten till försäkringsskydd förlorad.

8.11.3 Avbrottsskada

Med tidpunkten för förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringsskyddet menas, avseende preskription av avbrottsskada, tidpunkten när egendomsskada som orsakat avbrottsskadan inträffat.

Om talan inte väcks enligt punkt 8.11.2 (Preskription) samt denna punkt, går rätten till försäkringsskydd förlorad.

8.11.3.1 Ansvarsskada

Med tidpunkten för förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringsskyddet menas, avseende preskription av ansvarsskadeärende, tidpunkten när skada inträffat eller annan startpunkt för försäkringsskyddet för ansvarsförsäkringens giltighet som anges i försäkringshandlingarna för aktuellt försäkringsskydd.

Om talan inte väcks enligt punkt 8.11.2 (Preskription) samt denna punkt, går rätten till försäkringsskydd förlorad.

8.11.4 Preskription lagstadgad försäkring

Om det i lagstadgad försäkring finns regler om preskription och/eller preklusion så gäller de regler som finns i sådan lag, till exempel trafikskadelagen.

8.12 Sanktioner

Gar-Bo är inte vara skyldig att lämna försäkringsskydd och är inte skyldig att betala en skada eller tillhandahålla en förmån i den utsträckning tillhandahållandet av ett sådant försäkringsskydd, betalning av en sådan skada eller tillhandahållandet av en sådan förmån skulle exponera Gar-Bo för och/eller innebära att Gar-Bo bryter mot någon sanktion, förbud

eller restriktion utfärdad av Förenta Nationerna (FN), Europeiska Unionen (EU), Storbritannien eller USA.

8.13 Överlåtelse av egendom eller rörelse

8.13.1 Egendomsförsäkring

Överlåter försäkringstagaren egendom eller rörelsen till annan genom försäljning eller på annat sätt gäller försäkringen i 7 dagar från överlåtelsedagen.

8.13.2 Övriga försäkringsmoment

Övriga försäkringsmoment upphör att gälla på överlåtelsedagen.

8.14 Personuppgiftsbehandling

8.14.1 Behandling av personuppgifter

Personuppgifter behandlas i enlighet med EU:s dataskyddsförordning och kompletterande svensk dataskyddslagstiftning. Alla uppgifter om våra försäkringstagare behandlas konfidentiellt. Uppgifterna, däribland personuppgifter, måste sparas för att Gar-Bo ska kunna administrera försäkringsavtal, bedriva produktutveckling, reglera skadefall med mera. Uppgifterna erhålls huvudsakligen från försäkringstagaren men kan kompletteras med uppgifter från offentliga register. Vissa uppgifter måste lämnas vidare till samarbetspartners för exempelvis skadereglering. Uppgifter som inte längre behövs raderas.

Försäkringstagare som inte vill erhålla ytterligare produkt- och tjänsteerbjudanden kan anmäla detta till Gar-Bos Kundservice på telefon 010-221 88 00 eller genom att maila Gar-Bo på info@gar-bo.se.

Gar-Bo är personuppgiftsansvarig. Om du vill få information om vilka personuppgifter om dig som behandlas, kan du efter skriftlig ansökan, som ska vara egenhändigt undertecknad och med angivande av försäkringsnummer, ställd till

Gar-Bo
Att: Dataskydd
Ringvägen 100
118 60 Stockholm

erhålla sådan information samt begära rättelse av felaktiga uppgifter.

8.14.2 Gemensamt skadeanmälningsregister

Gar-Bo äger rätt att i ett för försäkringsbranschen gemensamt skadeanmälningsregister (GSR) registrera anmälda skador kopplade till denna försäkring. Personuppgiftsansvarig för det gemensamma skadeanmälningsregistret är Försäkringsförbundet.

8.15 Tvist

Tvist på grund av denna försäkring ska avgöras vid allmän domstol i Sverige. Detta gäller även om tvisten avser skada som inträffar utanför Sverige.

8.16 Tillämplig lag

För försäkringen gäller i övrigt försäkringsavtalslagen. Svensk rätt ska gälla för tolkning och tillämpning av försäkringsavtalet.

9. DEFINITIONER

AB

Med AB avses Allmänna Bestämmelser för byggnads-, anläggnings- och installationsentreprenader utarbetade av Föreningen Bygghandels Kontraktskommitté. AB är avsedda att användas vid utförandeentreprenader, vilket innebär att beställaren svarar för projektering och entreprenören för utförandet.

ABS

Med ABS avses Allmänna Bestämmelser för småhusentreprenader. ABS är avsedda att användas vid entreprenadavtal vid uppförande eller tillbyggnad av en- eller tvåbostadshus som en näringsidkare utför åt en konsument.

ABT

Med ABT avses Allmänna Bestämmelser för Totalentreprenader avseende byggnads-, anläggnings- och installationsentreprenader utarbetade av Föreningen Bygghandels Kontraktskommitté. ABT är avsedda att användas vid totalentreprenader, vilket innebär att entreprenören i förhållande till beställaren svarar för både projektering och utförande.

Allmänna leveransbestämmelser

Med allmänna leveransbestämmelser avses allmänna bestämmelser utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde, till exempel AB, ABT, ABS eller annan jämförbar standardbestämmelse utgivna av branschorganisationen inom den försäkrades verksamhetsområde.

Ansvarstid

Med ansvarstid i avbrottsförsäkringen avses den längsta tid under vilken ersättning kan lämnas räknat från den dag skada eller händelse inträffat.

Arbeten (objekttyp)

Med arbeten avses

- egendom och arbetsprestationer ingående i försäkringstagarens åtaganden eller i

utföranden i egen regi, till exempel byggnader, anläggningar, installationer, montage, demontage och markarbeten samt material och varor avsedda att ingå här i

- egendom av förbrukningskaraktär
- egendom och arbetsprestationer som beställaren tillhandahåller.

Till arbeten räknas inte befintlig egendom som berörs av åtgärd för fullgörande av avtalat åtagande eller av utförande i egen regi, till exempel sådan egendom som är föremål för reparation, om- och tillbyggnad eller tillsyn.

Till arbeten räknas inte heller hjälpmedel.

Arbetsområde

Med arbetsområde avses det område - samt därtill hörande tillfällig upplagsplats - som försäkrad disponerar vid utförande av entreprenad-, installations-, montage- eller reparationsarbete i samband med byggnads- eller montageverksamhet. Till arbetsområde räknas inte den försäkrades ordinarie, permanenta arbetsplatser, till exempel kontor, verkstäder, förråd, grustag eller stenkross.

Arbetsstagares egendom

Med arbetsstagares egendom avses arbetsstagares

- personliga lös egendom, dock inte pengar och värdehandlingar
- egendom som, enligt gällande kollektivavtal vid skada ska ersättas av arbetsgivaren.

Atomskada eller atomolycka

Med atomskada avses dels skada som orsakas av radioaktiva egenskaper hos atombränsle eller radioaktiv produkt eller av radioaktiva egenskaper i förening med giftiga, explosiva eller andra farliga egenskaper hos bränslet eller produkten, dels skada som orsakas av joniserande strålning från annan strålningskälla i en atomanläggning än atombränsle eller radioaktiv produkt.

Med atomolycka avses sådan händelse eller seriehändelser med samma ursprung som orsakar atomskada.

Befintlig egendom

Med befintlig egendom avses byggherren eller nyttjanderättshavares tillhörig egendom inom eller i direkt anslutning till arbetsområde. Med befintlig egendom avses inte arbeten, hjälpmedel eller pengar och värdehandlingar.

Borrutrustning

Med borrutrustning avses hjälpmedel som huvudsakligen har borregenskaper. Exempel på borregenskaper är att slaghuvudet roterar runt sin egen axel för att åstadkomma en successiv genomträngning i materialet eller utrustning som har tryck-, stöt-, skjut-, eller huggfunktion.

Byggherre

Med byggherre avses ägare eller brukare av fastighet för vars räkning arbeten utförs.

Byggherreansvarsförsäkring

Med byggherreansvarsförsäkring avses försäkring för byggherrens ansvar enligt 32 kap. Miljöbalken.

Byggnad (objekttyp)

Med byggnad avses byggnad samt följande egendom om de ägs av byggnadens ägare:

- fast inredning och annat varmed byggnaden blivit försedd, om det är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden eller del av denna, såsom fast avbalkning, hiss, ledstång, ledning för vatten, värme, ljus eller annat med kranar, kontakter och annan sådan utrustning, värmepanna, element till värmeledning, kamin, kakelugn, innanfönster, markis, brandredskap, civilförsvarsmateriel och nyckel.
- bostad: badkar och annan sanitetsanläggning, spis, värmeskap och kylskåp samt maskin för tvätt eller mangling,
- butikslokal: hylla, disk och skyltfönsteranordning,
- samlingslokal: estrad och sittplatsanordning,
- ekonomibyggnad till jordbruk: anordning för utfodring av djur och anläggning för maskinmjölkning,
- fabrikslokal: kylsystem och fläktmaskineri
- ledningar och utrustning för datoruppkoppling och kabel-TV för boendes gemensamma bruk
- sopsuganläggning samt oljetank och bränsle inom fastigheten, avsedda för försäkrad byggnads uppvärmning.

Reservdel och dubblett till föremål ovan hör inte till byggnad.

Byggnadsverksamhet

Med byggnadsverksamhet avses husbyggnads- och anläggningsverksamhet, schaktning och andra grundarbeten. Till husbyggnadsverksamhet räknas även installation och montering av fast inredning och annat som är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden - exempelvis hiss och fläktssystem. Hit räknas dock inte sådan verksamhet som är att hänföra till montageverksamhet.

Claims Made

Claims Made innebär att försäkringen måste vara i kraft när kravet första gången framställs mot försäkringstagaren för att försäkringen ska kunna tas i anspråk.

Datainformation

Med datainformation avses information som lagras på datamedia.

Datamedia

Med datamedia avses det fysiska underlaget på vilket datainformation registreras eller lagras (databärare).

Ekonomiskt värde

Med ekonomiskt värde avses egendomens marknadsvärde, det vill säga det sannolika priset för egendomen vid en normal försäljning. Om marknadsvärdet inte fastställts, kan värdet av avkastningsförväntningar och andra värdepåverkande faktorer utgöra marknadsvärde på egendomen. Sådana värdepåverkande faktorer är till exempel ålder, slitage, omodernitet, belägenhet eller användbarhet.

Entreprenadsumma

Med entreprenadsumma avses faktisk kostnad exklusive mervärdesskatt för samtliga försäkrade entreprenader i projektet.

Entreprenadtid

Med entreprenadtid, inom ramen för försäkringen, avses tiden mellan tidpunkt angiven i försäkringsbrevet från och med vilken entreprenad/entreprenader beställd/beställda av byggherren i projektet utförs och faktisk tidpunkt då alla entreprenader i projektet beställda av byggherren avlämnats eller övertagits helt eller delvis.

Explosion

Med explosion avses skada genom ögonblickligt uppträdande kraftyttring, förorsakad av gasers eller ångors strävan att utvidga sig.

Fareökning

Med fareökning avses att ett i förhållande av väsentlig betydelse för risken ändras under försäkringstiden.

Fel

Med fel avses i entreprenadförsäkring att material, konstruktion, beräkning, ritning, beskrivning, anvisning eller arbetsprestation, som har använts för arbeten/entreprenad, inte uppnår avsett utförande eller avsedd funktion. Vid arbeten som utförs med konsument som beställare avses med fel reglerna i konsumenttjänstlagen.

Fullvärdesförsäkring

Anges det i försäkringsbrevet att egendom är fullvärdesförsäkrad ersätts uppkommen skada i dess helhet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt. Skadan värderas till kostnaden för att utan dröjsmål återställa egendomen med samma utförande på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.

Förstariskförsäkring

Anges det i försäkringsbrevet att egendom är förstariskförsäkrad ersätts uppkommen skada inklusive röjningskostnader intill försäkringsbeloppet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt. Försäkringsbeloppet är vid förstariskförsäkring ett avtalat belopp som är lägre än egendomens nyanskaffningsvärde.

Försäkringslokal

Med försäkringslokal avses samtliga lokaler som direkt ansluter till varandra och som disponeras av försäkringstagaren för den försäkrade verksamheten. Om försäkringstagaren disponerar hela byggnaden anses hela byggnaden som försäkringslokal. Vid fastighetsförsäkring avses lokal för fastighetens förvaltning och annan lokal som är avskild från allmänna utrymmen som försäkringslokal.

Försäkringstid

Med försäkringstid avses avtalstiden för försäkringen vilken består av entreprenadtid och efterföljande garantitid.

Godkänd låsenhet

Med godkänd låsenhet avses låsenhet

- låskista, låscylindrar/tillhållarpaket och slutbleck vilka är certifierade enligt SS 3522 klass 3

- hänglås vid utvändigt låsning - hänglås, som är certifierat enligt SSF:s norm för hänglås, klass 4/grade 5 och hänglåsbeslag certifierade enligt SSF:s norm för hänglåsbeslag, klass 4/grade 5 vid invändigt låsning - hänglås, som är certifierat enligt SSF:s norm för hänglås, klass 3/grade 4 och hänglåsbeslag certifierade enligt SSF:s norm för hänglåsbeslag, klass 3/grade 4.

Helvärdesförsäkring

Vid helvärdesförsäkring ersätts – med beaktande av skadevärderings- och ersättningsreglerna enligt 1.13 respektive 1.14 samt övriga villkorsbestämmelser – uppkommen egendomsskada intill försäkringsbeloppet. Föreligger inte full försäkring, tillämpas reglerna om underförsäkring såväl vid delskada som totalskada.

För att full försäkring ska föreligga vid helvärdesförsäkring ska försäkringsbeloppet för

- arbeten motsvara återanskaffningsvärdet jämte material, varor och arbeten som beställaren tillhandahåller.
- hjälpmedel, vid försäkringens tecknande, motsvara nyanskaffningsvärdet för alla av försäkringstagaren ägda, hyrda, leasade och lånade hjälpmedel som kan brukas på arbetsområde, oavsett dessa befinner sig på arbetsområde eller på den försäkrades ordinarie, permanenta arbetsplatser eller på annan plats (=premiegrundande belopp).

Heta arbeten

Med heta arbeten avses svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående *verktyg* och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

Heta arbeten är ett samlingsnamn för arbetsmoment som medför uppvärmning eller gnistbildning och som kan riskera att orsaka brand. Det kan handla om svetsning, skärning, lödning eller arbeten med snabbrotterande *verktyg*.

Hjälpmedel (objekttyp)

Med hjälpmedel avses egendom som inte är av förbrukningskaraktär och som erfordras för utförande av försäkringstagarens arbeten, såsom maskiner, *verktyg*, redskap, presenningar, formar, formluckor, ställningar, skjul, bodar, containers, bygghälskontor med utrustning och inhägnader.

Inkrypningsskydd

Med inkrypningsskydd avses skyddsanordning för öppning i omslutningsytor (vägg, golv och tak) som syftar till att försvåra för obehörig att ta sig in genom öppningen, till exempel stålgaller.

Installation

Med installation avses system eller anordning med anslutna föremål, till exempel värmepanna, cirkulationspump, expansionskärl, värmeväxlare, kyl- eller frysanläggning, antennanläggning, sopsuganläggning, hiss, ledningssystem för kallvatten, varmvatten, värme, avlopp, ventilation, gas, elektricitet eller liknande. Med installation avses dock inte dräneringssystem.

Karens och karenstid

Med karens avses att försäkringen inte lämnar ersättning för bortfall av täckningsbidrag under viss tid (karenstiden). Karenstiden räknas från den tidpunkt egendomsskadan eller annan händelse som omfattas av avbrottsförsäkringen enligt punkt 4 DSU – Avbrottsförsäkring för projekt inträffat.

Kavitation

Kavitation innebär uppkomst av hålrum, blåsor, i hastigt strömmande vätska, när vätsketrycket lokalt sjunker till ett värde nära vätskans ångtryck vid ifrågavarande temperatur. De invid materialytan uppkomna hålrummen kan störta samman under slagverkan, till exempel vid propellrar, vattenturbiner, rörförträngningar. Två huvudtyper av kavitationsangrepp kan särskiljas, nämligen

- kavitationserosion, varvid angreppet är enbart mekaniskt
- kavitationskorrosion, varvid angreppet utgörs av samtidig korrosion och kavitationserosion.

Konsortium

Med konsortium avses lösare sammanslutning av personer eller företag - ofta i form av enkelt bolag - med uppgift att genomföra en viss affärstransaktion eller ett gemensamt åtagande, till exempel uppförande av en större byggnad på entreprenad under viss tid, varvid sammanslutningen inte utgör en s k juridisk person.

Kontraktssumma

Kontraktssumma avser i kontraktshandlingarna angiven ersättning för kontraktsarbetena, exklusive mervärdesskatt.

Korrosion

Definieras av Tekniska Nomenklaturcentralen som "angrepp på ett material genom kemisk eller elektrokemisk reaktion med omgivande medium". Kemisk korrosion förekommer i torr miljö, till exempel i torra gaser eller i vattenfria organiska vätskor. I närvaro av vatten sker korrosion genom elektrokemiska reaktioner.

Kunders egendom (objekttyp)

Med kunders egendom avses kunder tillhörig egendom som är i försäkringstagarens vård och som har direkt samband med den försäkrade verksamheten.

Leveranskontrakt

Med leveranskontrakt menas skriftligt avtal om köp eller försäljning av vara eller tjänst som innehåller uppgift om pris, mängd, tid/ varaktighet med mera.

Levererad produkt

Med levererad produkt avses produkt eller annan egendom som den försäkrade eller annan för dennes räkning sålt, levererat eller åtagit sig att uppföra eller nedmontera eller satt i omlopp på annat sätt. Som produkt eller annan egendom avses föremål som har levererats, med eller utan tjänst, och arbete som utförts med eller på det levererade föremålet efter leveransen. Till levererad produkt hör även instruktioner, råd eller anvisningar som har lämnats angående det levererade föremålet eller tjänsten.

Markarbete

Med markarbete avses allt sprängningsarbete och övrigt arbete i mark eller grund, såsom schaktning, pålning, packning, spontning och grävning.

Maskiner/inventarier (objekttyp)

Med maskiner/inventarier avses egendom som inte är hänförlig till annan objekttyp. Till maskiner/inventarier räknas bland annat

- maskiner, inventarier, ledningar, som inte är att hänföra till objekttypen byggnad
- förbrukningsartiklar såsom bränsle och smörjmedel
- reservdelar till egna maskiner, verktyg och redskap
- utrustning för butik, kontor, laboratorium eller lagerlokal
- trycksaker så som kataloger och reklamtryck, varuprover

- modeller, press- och stansverktyg, formar och mönster
- emballage av inventariekaraktär
- fast inredning som tillhör hyresgäst
- egendom anskaffad för uthyrning eller leasing
- datamedia.

Materialkostnad

Med materialkostnad avses förbrukat material, råvaror, handelsvaror, köpta tjänster samt emballage och transporter som redovisas tillsammans med material/varukostnader i kontoklass 4 enligt EU:s eller svensk standard. Materialkostnad som motsvarar samma period som angiven årsomsättning ska uppges.

Nystartad rörelse som saknar historiska uppgifter ska uppges den materialkostnad som med hänsyn till budget och faktiska omständigheter kan förväntas komma 12 månader.

Merkostnad för forceringsåtgärder

Med merkostnad för forceringsåtgärder anses kostnader för extra arbeten utöver ordinarie arbetstid, fördrade transporter samt hyra av skadade hjälpmedel.

Miljöskada

Med miljöskada menas skada genom

- förorening av eller annan inverkan på omgivningen, till exempel vattendrag, sjöar eller andra vattenområden, grundvatten, luft och mark, byggnad, anläggning eller anordning
- ändring av grundvattennivån
- buller, skakning, värme, lukt, ljus
- fukt eller kondens
- annan liknande störning

enligt miljöbalken.

Med *miljöskada* i detta villkor avses såväl sak- och personskada som *ren förmögenhetsskada* som den försäkrade kan bli skadeståndsskyldig för enligt 32 kap. miljöbalken.

Montage/Montagearbeten/Montageverksamhet

Med montage/montagearbeten/montage-verksamhet avses montage eller installation av maskiner och annan mekanisk eller elektrisk utrustning för industriell

verksamhet som tillförts fastighet som helt eller delvis inrättats för detta ändamål och som enligt 2 kap. 3 § Jordabalken hör till fastighet. Montage eller installation av maskiner och annan mekanisk eller elektrisk utrustning som inte är avsedd för byggnads stadigvarande bruk som avses i 2 kap. 2-3 §§ Jordabalken, är också montageverksamhet.

Nyanskaffningsvärde

Nyanskaffningsvärde vid viss tidpunkt innebär för

- maskiner/inventarier

den kostnad som skulle ha uppkommit, om ny egendom av samma eller lika ändamålsenligt slag anskaffats vid denna tidpunkt.

- hjälpmedel

den kostnad som skulle ha uppkommit, om ny egendom av samma eller lika ändamålsenligt slag anskaffats vid denna tidpunkt. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att egendomen ska kunna tas i bruk.

- byggnad

den kostnad som skulle ha uppkommit, om byggnaden färdigställts som ny vid denna tidpunkt. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att byggnaden ska kunna tas i bruk.

I värdet ska inräknas alla kostnader, till exempel för in- och urmontering, transport, material och arbete, som fordras för att egendomen ska kunna tas i bruk.

Nyttjanderättshavare

Med nyttjanderättshavare avses näringsidkare eller privatperson i egenskap av hyresgäst eller bostadsrättshavare inom eller i direkt anslutning till försäkringstagarens arbetsområde.

Objekttyper

Beteckning för försäkrade föremål

- Arbetstagares egendom
- Byggnad
- Fastighetsinventarier
- Kunders egendom
- Maskiner/inventarier
- Pengar, värdehandlingar och värdebevis
- Ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser

- Trädgård, tomt och markanläggningar
- Varor
- Värmekulvert

I entreprenadförsäkring förekommer även följande objekttyper:

Arbeten

- Hjälpmedel
- Befintlig egendom

Pengar, värdehandlingar och värdebevis (objekttyp)

Med pengar, värdehandlingar och värdebevis avses

- pengar och gällande frimärken
- aktier, obligationer, kuponger, inlösta lottsedlar, växlar, checkar, och andra fordringsbevis eller värdebevis till exempel färd- inträdesbiljetter, månads- och årskort samt förköpshäften.

Som värdebevis avses inte bank- eller kreditkort.

Prestandaprov

Med Prestandaprov avses provning som är avsedd att visa att anläggning under produktion uppfyller de särskilda krav avseende prestanda och andra egenskaper som anges i avtalet och vars uppfyllelse enligt detta ska fastställas vid prestandaprov.

Prisbasbelopp

Med prisbasbelopp avses här det belopp som fastställs enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) och som gällde för januari månad det år skadan inträffade.

Programvara

Med programvara avses datorns immateriella mjukvara, så som operativsystem, systemprogram, användarprogram och applikationer.

Projekt

Med projekt avses försäkrat projekt angivet i försäkringsbrevet.

Projektsumma

Med projektsumma avses kostnaden exklusive mervärdesskatt angiven i försäkringsbrevet för samtliga försäkrade entreprenader i projektet.

Projekttid

Med projekttid avses tiden mellan tidpunkt angiven i försäkringsbrevet från och med vilken försäkrad/e entreprenad/entreprenader i projektet utförs och tidpunkt angiven i försäkringsbrevet då alla försäkrade entreprenader projektet avlämnats eller övertagits helt eller delvis.

Ren förmögenhetsskada

Med ren förmögenhetsskada förstås ekonomisk skada som uppkommit utan samband med person- eller sakskada.

Ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser (objekttyp)

Med ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser avses

- originalritningar och andra originalhandlingar (till exempel manuskript, bokföringsböcker, kartotek, korrespondens och exponerad originalfilm) samt tidningars, bildbyråers och fotoateljéers arkiv och liknande.
- den information som finns på datamedia.
- användarlicenser för programvara, varmed förstås användarlicens inklusive kodfunktion (hårdvaru- eller mjukvarulås) innebärande rätt att, enligt användaravtal, använda leverantörs/konstruktörs programvara.

Serieskada

Med serieskada avses samtliga skador som orsakas av samma eller liknande fel, defekter eller säkerhetsbrister hos en eller flera produkter.

Flera skador som uppkommit av samma orsak och vid samma tillfälle betraktas som en skada.

Skyddsklass

Med skyddsklass menas nivå på det fysiska inbrottskyddet för försäkringslokal. Skyddsklass finns i tre klasser. Vilken skyddsklass som gäller för försäkrads försäkringslokal framgår av försäkringsbrevet eller gällande försäkringsvillkor.

Slutlig beställare

Med slutlig beställare avses den ägare eller brukare av anläggning för vars räkning montage utförs.

Stöldbegärlig egendom

Med stöldbegärlig egendom menas egendom som består av

- föremål helt eller delvis av ädel metall, äkta pärlor och ädelstenar
- antikviteter, konstverk och äkta mattor.
- ur avsedda att bäras till exempel fick- och armbandsur, hängur.
- dator, dataprogram, data- och TVspel, elektronisk kommunikations- och navigations-utrustning, audiovisuell utrustning till exempel kameror, projektorer, DVD-, band- och skivspelare, förstärkare, högtalare, radio-, video- och TV- apparater, samt tillbehör till uppräknade föremål, dock inte band och skivor och inte heller film till kameror.
- pälsar och pälsverk samt därför avsedda beredda och oberedda skinn.
- tobak, vin och sprit.

Säkerhetsföreskrift

Med säkerhetsföreskrift avses en föreskrift om vissa bestämda handlingssätt eller anordningar som är avsedda att förebygga eller begränsa skada eller om vissa bestämda kvalifikationer hos den försäkrade.

Tekniskt värde

Tekniskt värde vid viss tidpunkt är nyanskningsvärdet vid tidpunkten med avdrag för ålder, slitage och omodernitet.

Med avdrag för omodernitet avses även den värdeminskning som beror till exempel på minskad användbarhet, nya produkter och ny teknik.

Terrorhandling

Med terrorhandling avses handling som innebär användning och/eller bruk av våld eller maktmedel eller hot därom, som begås av individ/er eller grupp av individer, oavsett om handlingen begås för egen räkning, i samröre med eller på uppdrag av organisation/er eller regering/ar och vars syfte/en eller skäl är politiska, religiösa, ideologiska och/eller etniska och där handlingens avsikt är att sätta skräck i befolkning eller grupp av individer eller tvinga regering/ar, myndighet/er eller organisation/er att genomföra eller avstå från att genomföra viss åtgärd eller på annat sätt påverka deras agerande eller beslut.

Tidplan

Med tidplan avses det aktuella schema som illustrerar när projektet ska färdigställas/överlämnas, liksom eventuella delleveranser.

Täckningsbidrag

Med täckningsbidrag i avbrottsförsäkring förstås försäljningsvärdet för såld, levererad vara eller utförda tjänster - exklusive mervärdeskatt - minskat med nedanstående kostnader för försäljning, tillverkning och drift bestående av

- lämnade rabatter, bonus och provisioner till annan än fast anställd
- frakter, transport- och sjöförsäkringspremier, samt tullavgifter
- emballage
- licenser och royalties i den mån de inte är garanterade
- förbrukning av direkt och indirekt material, d.v.s. huvudsakligen råmaterial, förbrukningsartiklar och handelsvaror
- reparation och underhåll av maskiner, verktyg och övriga driftsinventarier
- energi-, vatten - och avloppsavgifter i den mån de inte utgör kontrakterade minimiavgifter
- tillverkningsskatter.

I täckningsbidraget inräknas här löner till alla arbetare samt av dessa löner beroende avgifter enligt lag eller avtal.

Anvisning till definitionen

Kostnad för direkt och indirekt material ska så nära som möjligt beräknas efter marknadspriset under den tid som materialförbrukningen avser.

Vissa avdragsposter i definitionen hänför sig till rörelsens tillverkningsvolym.

Denna överensstämmer i regel inte med försäljningsvolymen varför tillverkningskostnaderna måste korrigeras med värdet av förändrad volym av egentillverkat hel- och halvfabrikatlager. Denna korrigering sker med förändringen av lagrets inventerade värde mellan räkenskapsårets början och slut. Detta förutsätter att inventeringsprinciperna är oförändrade under året samt att all inverkan genom förändring av dolda reserver elimineras. Förändringen av det inventerade värdet ska omräknas med hänsyn

till marknadspris under perioden för direkt och indirekt material.

Om lagret ökat måste tillverkningskostnaderna reduceras för att överensstämja med försäljningsvolymen. Om lagret minskat måste tillverkningskostnaderna ökas. Vid justering på grund av lagerförändring ska in- och utgående lager av hel- och halvfabrikat tas upp till summan av däri nedlagda tillverknings- och driftskostnader enligt definitionen.

Tätskikt

Med tätskikt avses ett tätskiktssystem, exempelvis tråd- eller kemsvetsad golv- och väggmatta, avsett att förhindra utströmning eller inträngning av vatten eller annan vätska.

Underförsäkring

Försäkringsbeloppet ska motsvara vad det kostar att återanskaffa motsvarande egendom. Om det verkliga värdet är högre än försäkringsbeloppet föreligger underförsäkring. Underförsäkring föreligger vid

- helvärdesförsäkring då försäkringsbeloppet är för lågt i förhållande till nyanskaffningsvärdet
- förstariskförsäkring i de fall försäkringsbeloppet utgör viss del av egendomens värde (helvärde) och detta värde är för lågt i förhållande till nyanskaffningsvärdet.

Varor (objekttyp)

Med varor avses egendom avsedd för försäljning till exempel

- råvaror
- produkter i arbete
- hel- eller halvfabrikat
- varor anskaffade för försäljning
- osålda lotter, som ska redovisas
- emballage och annan lös egendom, som är avsedd att ingå i varan eller dess förpackning och att åtfölja varan eller försäljas tillsammans med denna.

Verktyg

Med verktyg avses arbetsredskap såsom manuella, el- eller luftdrivna handverktyg och redskap för bearbetning och fasthållning, exempelvis hammare, sax, fil, tång, skruvmejsel, borrar- och slipmaskiner och liknande som används för utförande av installationer,

montage och andra arbeten. Med verktyg avses inte dator eller utbytbara verktyg. Verktyg kan ingå i hjälpmedel (objekttyp).

Återställande

Återställande innebär för arbeten och hjälpmedel reparation eller återanskaffande av egendom av samma eller lika ändamålsenligt slag för samma ändamål.